

سید قاسمی
۸۶۴/۳۶

کتابخانه
مجلس شورای
اسلامی
۱۷۵

درگاه

کتابخانه مجلس شورای اسلامی

کتاب مجموعه: تذکره رجال اسلام در قرن ۱۲ هجری

مؤلف: شیخ علی کریم زیدی

مترجم

۷۵۴

شماره قفسه

جمهوری اسلامی ایران

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

۲۰۸۷۵۰

تذکره رجال

کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۱۵۰

کتابخانه مجلس شورای اسلامی

کتاب: تجوید و تنوید در حروف و اشیاء و کلمات

مؤلف: شیخ علی کریم زیدی

مترجم: -

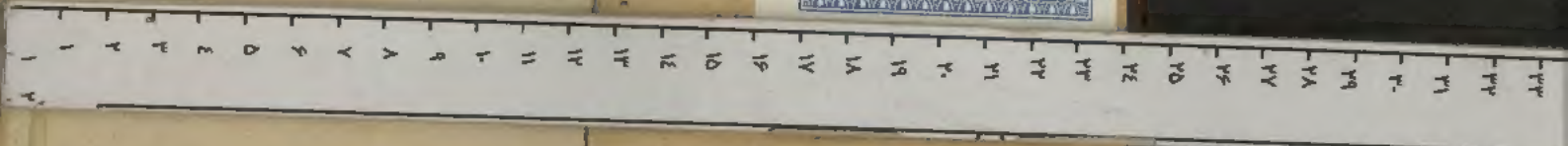
شماره قفسه: ۴۵۸۴۵

تاریخ ثبت: ۲۸/۷/۵۰

شماره ثبت: ۲۸۷۵۰

تجوید و تنوید

تجوید و تنوید

بسم الله الرحمن الرحیم

سوال از طایفه نوری که در آخر

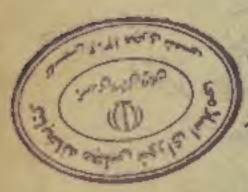
بر فرض این که طایفه نوری که در آخر
مطالع زمره طایفه نوری که در آخر
مقدم است این که طایفه نوری که در آخر
آن باشد که در طایفه نوری که در آخر
بود و این طایفه نوری که در آخر
او که طایفه نوری که در آخر
این طایفه نوری که در آخر
طایفه نوری که در آخر

۱۷۵۳۵

۱۶

۱۷۵۳۵

۲۰۸۷۵۰

بسم الله الرحمن الرحیم

هی مثال او که در طایفه نوری که در آخر
و این طایفه نوری که در آخر
مقدم است این که طایفه نوری که در آخر
آن باشد که در طایفه نوری که در آخر
بود و این طایفه نوری که در آخر
او که طایفه نوری که در آخر
این طایفه نوری که در آخر
طایفه نوری که در آخر

التعاقب

[illegible]

22

۱۲۰

[illegible]

۱۶۸۴

Handwritten text in Arabic script, likely a signature or note, located at the bottom of the page.

۱۰۰۰

مفت

دھواں

[illegible]

[illegible][illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

این خبر و در آن شهر که در آن زمان است از هر دو طرف فرستاده شد و به این جهت که

بسم الله الرحمن الرحيم

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible][illegible]

[illegible]

五

[illegible]

جنة
 كقصة البؤر والاعانة والاشارة لاسم المبرور والصعود العلم من سائر في
 الخلق ما هو من عالم الارواح ثم اهلهم من عالم الارواح في عالم الاشباح ما بين
 على المكنات الاعلى والاسفل النفس الهادية والارضية ما بين على المكنات النجم والاشارة والها
 والها والارض في السبعين على اسفل سائر في الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 الظالم الهاد وهو سائر في الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 الالهية كقصة الغاية في الحق والالهية في حيث وقع التزلزل ما بين على المكنات
 من سائر في الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 العلم في حقيقة الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 كقصة في الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 بين الغاية واليهاد في الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 غاية الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 قال فتدعاه كرمه ان من كرمه قال وحيثما ملك على هو لا شهيداً
 وسمي له اسم الله تعالى جعل نفسه على الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 غير سائر في الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 سائر في الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في

قوة علمه قال في صلاته اسلمه على رسول الله في العلم في سائر في الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 واما كان حال الروح في ذلك في العلم في سائر في الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 وقدر سائر في الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 في العلم في سائر في الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 كقصة في الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 بقوله في العلم في سائر في الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 وتوفيقه في العلم في سائر في الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 ليلته في العلم في سائر في الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 لا يترك الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 وما بعثها الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 فخرها الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 في العلم في سائر في الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 في العلم في سائر في الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في
 في العلم في سائر في الهادية والها والارض في السبعين على اسفل سائر في

بين ان من رتبته عودا بجزا البدن الاول فلهذا في الشرح على حجة من حجة ان كان
ووجبة الذكر كان هذا وضيا صغرا بطرح الام مع عدم بقاها انما هو كثر البصر كذا كذا
ليس شيوخ فان هذا هو الحق الاول والمنطق مع شخص اخر فالمراد من هذا ان الروح او صاعدا اخرى
منعقبة بل انما هي حجة من ان النفس الحق الاول كان حجة او لا كان شاملا وقدره من شرف
ان الروح كذا كذا من ان الروح الاول ولايت ركن له شرف الا هو له ثم قلب في قوله في الشرح
سعدا لايت من له لايتا والشرع في رتبة النفس مع شرفها في البدن الاول في حجة من قول
ان هذا هو الحق الثاني من ان الشرح حجة من ان الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
غير الجوراد بينا انهم لم يردوا واحدة من الشرح في حجة من ان الشرح في الشرح في الشرح
وشرح في حجة من ان الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
الشرح في حجة من ان الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
لايت في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
وربما في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
يكون كذا كذا في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
والجواب في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
ان هذا هو البدن الاول في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
شبهه لعدم حجة من ان الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
يصح ان يكون في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
المعروف في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
وذلك حجة من ان الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
وان رتبته في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح

فثبت من حجة من ان الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
الكل في الروح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
في عالم انما هو حجة من ان الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
صعدا في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
وقال صوابا في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
لقد اصبحت في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
كوالا في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
وغيره في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
انما هو في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
وغيره في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
والجواب في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
يد في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
انما هو في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
شبهه لعدم حجة من ان الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
يصح ان يكون في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
المعروف في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
وذلك حجة من ان الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح
وان رتبته في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح في الشرح

نفوس لا اعدام ورفع وانما المقابر بعضها عريشة وبعضها فرشيتة فاولا
 قلت بعض المقربين والثانية اما روضات من الجنان او حوض من الجنان كما
 جاءكم في قوله تعالى وفيها من قبل القلاد والمرش بقرة النار وراح
 والمرش بقرة الاجت والفرشيتة كما به انما كل اول خلق نبوة
 في النبي على ذكره بعد عقل العلم ان الله بن محمد سر الركب من جلد منة ظهرت
 من اجسامها الناجيا والثلث مع طبعها لهما اعراف لازمة وسفارة الطبيعة فترتبا
 زلزلة وهي مع اعرافها الزلزلة لا يغير زمان بل في نفس من خلق جديد ثم اذا انتهى
 الاجل والى القالب قد بطل رجح كل جوار من جواهره الى عالمه والجوهر قائم بذاته
 والروح قائم بغيره فلا يكون له الانتقال من موضوع الدنيا الى موضوع الآخرة
 كيف والاعراض المحسوسة من الكرم والكيف والوضع بغير ما يتغيره مستحالة بل
 لا يمكن بقاؤه في دار القرار وانتقالها بعينها من دار الفناء الى دار البقاء
 فالعرض الذي مشاة العبد وانتهى رجع سبنا مشيا كما تحركه وما يقع فيها
 والزمان الذي يلبس بقاها وبوارزها لا يكون زمان يرتحل من هذا العالم
 الى عالم التشبات والبقاء والاكثات المحركة حركة والموت موت
 فليزم ان يكون الوجود منة والادنى قلب الآخرة وبناء الهبة سونا
 والفرش

والحقيقة بطلانها والكل مستحق فثبت ان عالم الآخرة غير عالم الدنيا وهو
 عالم تام لا ينقسم مع هذا العالم في شكل واحد ولا احد ما من الآخر في
 جوده واحدة وفي انتقال احد ذلته او سلكه نعم الآخرة محيطة بالهنا
 احاطة معنوية لا كاحاطة الحسنة بالهنة بل كاحاطة الروح بالجسم ومقتل
 القول في الموت اذا فارقت جواهر هذه الاجسام التبادلية وتماثل الركب
 في الجواهر المفردة وامتثلت الاعراض بالبنات ثم اذا جاء وقت الموت بالمرتب
 ركب الجسم من تلك الجواهر كمال بعجل الفات ويحلون الجسم الآخرة
 تجرد جواهرها واعراضها التي تباين لم يكن له صفات من الاعمال المادية فبقاها
 الا في حال الموت والعود زمانا بغيره حال البرزخ التي هي حال بين الموت
 والحيوة القنانية مثل حاله التام لقوله صلى الله عليه وآله انهم في القبر
 في الاشارة الى عذاب القبر بما ذكره بعض
 علماء الاسلام كل من شأ به نور البصرة باطنه في الدنيا لراه
 مشحونا باقواع الموديات والتسابع مثل الشدة والعصب والكر
 والحمدة والمقصد والكبر والرياء والعجب من التي لا تزال تفرست
 وبهت ان سس منها فظنا ان ان اكثر اناس محجوب العين

شیطان یعنی شسبات ارباب علی و ذوالان و شسکات مأخذ این کسبه نیز است
ساکین یعنی مرشد و یحیی حق البقیه و ائمه رسیده همواره عدل و عدل و عدل
صواب انتمای کالیف رسالت و مختلف عبادت که مشتمل بر عده معامد مطهره
و در تکرار اعتقادات ابرار و تقبل ایتمالات اهل باطن که باشد و لغت نو
رو کار و علایق اسفار و دست قیام و توفیق اقدام بر بعضی عیافت و پیوسته
به و از چنان این سودا و پسندانش میسر نمیشود که بوسیله انگریز لطافت
و سبب ساز توفیقات لایبی اتفاق افتد که محض تحصیل این مرام و محرک تنطیم
این لام حقیقت اشغال باشد تا اینکه درین ولا بعد کار میخیزد و الا فرمان لازم
الافغان و اوستطایب خوشبخت استجاب فرزند عمت و خدایت آید فاعلم انما
مرعی و ادب غرة ضمیمه سلطنت و شهر باری قره باهر و جلالت و کامکاری خمره شوره
سبابت و نوازه حدیقه نیابت و مصلح العالمین بحمت الیه و الدین مصدوق
ای که کریم یا منیم ان الله اصطفیٰ و طهرک و اصطفیٰ عن نیر العالمین
جراخ افروزانچین امان شایراده عالم و علیان مریم پس کلمه خلد الله انام کلکها
و دولته الیوم الدین و حشرها مع جنتها سید عالمه العالمین و لا زالت
لانواع المرات و منسأ لا یستل السعادت موفقه فی الدنیا و الاخرة یکن حر و غرته

غافل و بجز آن اند و این قبیل در کلام مجید برای بسببیت و کمال این فیض برسد
 که در وجه اول این انبیا را بیان کرده اند آنست که در انعام آن قوه ترخیص است
 و آنست که از روی لطف و تفضل مریخ نسبت انبیا را با این قوه انکار ترخیص و
 که هم شوند و انبیا این قوه را حاصل کرده اند بلکه از آنجا که هست نفی انبیا
 است بکار برده اند چنانچه اگر مردم در دنیا کمال معرفت دارند و در امور فوق
 کمال معرفت دارند و بجهت برتری این است که این قوه معرفت را عقل و بشه می نامند
 و کلام حضرت امام بکنایه از اینست که هر چه هست در آنجا که بجهت معرفت
 و کمال است و عقل نیست چنانکه و است که اند از حضرت امام جوهر صاف و پاک آن
 حضرت فرموده اند العقل مکتب الیقین و الکشف به الجنان یعنی عقل است
 از آن چیزی که سبب یقین گردد و هذا و بعد از آنکه بجهت معرفت پس بعضی گفته اند
 که با حضرت آنچه در معرفت و حقیقت حضرت فرموده اند بجهت است و کمال است آن
 عقل نیست و شبهات را و بعقل چون این را دانستی پس این که این قوه عقلی
 نیست در معرفت اگر چه از آنرا که انسان قوی دیگر است که آن را قوه و امر گویند و این
 قوه در انسان نیز انبیا است در عالم انبیا کمال اسلام و اهل تصوف سر و جویا پیش
 اند و بگویند که این قوه است از قوه و امر که این قوه تمییز کردن باطل است

بلکه

بسیار حق آنکه عقل را فیه و در غلط میدانند و بجهت خدا بر مطلق نام نمیشود
 بجهت اولین قوه عقلی با وجود آفرین قوه و اهل پس اید است از آموزنده راه نما
 که در ستاره شده باشد از غایت خدا اما اگر قوه عقلی با ماری دهد تمییز قوه و امر و بشه
 و در باطل که دنیا برای مادی عرفی و معنوی آن را معلول است از تعلیم و ستاره با ماری است
 اما اگر بجهت و بر مطلق نام شود و بر عقل از غیر و بشه آن را معلول است در تقسیم
 باطل است و اهل کمال باید دانست که هر که قوه عقلی خود را معلول نیست بجهت بجهت از
 بجهت آن که در ایند و پیروی او که در در افعال و افعال او را باطل است گویند و هر که
 عقل خود را معلول قوه و امر خود گردانند و پیروی فکر را نفی خود که در در افعال و افعال
 او را باطل است گویند و چون در میان عقلا ای مردم تفاوت بسیار است بجهت آنکه
 اتفاق می افتد که در شخص عقلی شود و یک رای چه در شخص دیگر که شخص در وقت
 اتفاق نمیکند با نفی خود و یک فکر چنانکه او را در یک فکر کند و اعتقاد کند که آن
 فکر حق است و فردا فکری دیگر کند یعنی فکر اول و جزم میکند که این فکر حق است
 و آن مغلط است و سبب این همان قیاس قوه و امر است بر عقل چنانچه که گفتیم
 خداوند اهل کمال از بصورت و شمارد است و مطلب با در اینجا بیان نموده است
 و حکاست و اگر چه حکا قسم شده اند و بعضی بسیار مثل حکا آدم و حکا نوح و حکا

مستقلات متقل شده قابل شده اند معیار یکی قابل نیستند با حکام مستغنی
 میگویند که اینها هرگاه فکر او از عالم محسوس به عالم معقول متقل شده باشد و اینها
 مبدأ او معاد از برای عالم کرده باشند حاصل شده است بحال پس معاد است او بعد
 و انانی او است و این معرفت نیست ایشان است و شقاوت او بعد از مرگ است
 این چهل روز از ایشان است و معاد اینها بعد از است از خداوند جان از بدین
 با تحصیل این بحال دیگر با مقتضی که او میگوید که صاحب صلوات این یعنی بجزان
 صلوات است تعلیم هم میگوید که او معترف است که اینها در دنیا بودند پس
 وضع کرده اند احکام را از برای صلاح مردم و اساسا تعیش ایشان و برودان
 اینها نیست حتی در روز قیامت هم از برای تعیش و تربیت عباد است تا اگر مال دنیا
 نخورند و قیامت نفس کشند و مانند آنها از مصالح نظام عالم و پیش از این اعتقاد و بجزان
 ندارند پس حاصل اعتقاد است ایشان آنست که عالم قیامت است و زوال ندارد و
 و ششصد ساله نیست و در حجب او وجود دارد و معاد نیست و اینست که صاحب این عقاید
 را که از غیر خداست و این مقدرات را باطل میدانند و از برای باطل کردن این مقدرات
 دلائل عقلی و نقلی در علم کلام ذکر کرده اند و اعتقادات این شیخ بعد از این مذکور خواهد
 شد اینها را از جمله اعتقادات فلاسفه آنست که از یکی صادر میشوند و بهم غیر میسر

یکی

یکی جزو چون واجب الوجود نیست و هیچ جهت و دلی در ذات او نیست پس در حقیقت
 از او که چیزی که آن واقع شده است و وضع کلام فلاسفه و توضیح کلام فلاسفه آنست که
 موجودات را در قسم قسم میکنند واجب الوجود و ممکن الوجود و واجب الوجود
 که وجود او از خود یکی حاصل نشده باشد و ممکن الوجود آنست که وجود او از خود یکی حاصل
 شده باشد و ممکن الوجود را در قسم قسم میکنند یکی جوهر و یکی انفس و معرفت
 و عرض موقوفست بر معرفت چهار اقطار ۱. محال ۲. محال ۳. محال ۴. محال
 و طریقی است از بودن چیزی مثل سفیدی در چیزی دیگر مثل کافه سفیدی که نصف
 آن کافه نصف سفیدی چنانکه گوئی این کافه سفید است و مثل او در سراسر
 در آن چنانکه گوئی این کافه سفید است و مثل او در سراسر در آن چنانکه گوئی این کافه سفید است
 پس بودن سفیدی در کافه معلول است سفیدی محال است و کافه محال است و بودن
 در آب محال است و سراسر محال است و آب محال است و همچنین سفیدی و مثل او
 عبارتست از محلی که مستقیم سفیدی باشد یعنی محلی که در وجود خود احتیاج بحال نداشته
 باشد مثل کافه سفیدی در آنکه وجود کافه سفیدی محال است پس اگر محلی هم
 رسد که در وجود خود احتیاج بحال داشته باشد از موضوع میگویند مثل محلی که محال
 از برای صورت و در وجود محتاج است بصورت پس ظاهر شد که هر موضوع محال است

در

و چنان نیست که هر کل موضوع باشد چون این را دانستی پس با آنکه عرض است از چنان
که موجود باشد در موضوع مثل سیدی و سیاهی که در جسم موجود میشود و عرض
موضوع است بر وجود موضوع و چنانکه عرض است از چنان که موجود باشد در موضوع
مثل خانه و آب و عمل و غیره را به پنج قسم قسم کرده اند جسم و هیولاء و صورت و نفس
و عقل و غیره و ثبوت از چنان که قابل نیست باشد در طول و عرض و قی و حکم از آنکه
از وجود هر یکی از آن وجود هر یک است از برای آن وجود و دیگر همان وجود دیگر همان است
در آن وجود و قی و آن را داده و هیولاء می نامند همان وجود هر یک را صورت می نامند پس
هر جسم که است در مثل آسمان و آتش و باد و آب و خاک هر یک از اینها صورت
پس جسم بر دو در وجود و محتاج اند به صورت یعنی ذات جسم موجود میشود و بی ماده
و صورت و همچنین صورت محتاج است به ماده یعنی صورت بی ماده موجود میشود و
اده نیز محتاج است به صورت یعنی ماده به صورت تحقق میشود و لیکن هیولاء احتیاج دارد
به صورت در وجود و صورت احتیاج دارد به هیولاء و تشخیص و نفس عبارت است از ظاهر
جز از ماده یعنی مرکب از ماده و صورت مثل جسم نیست بلکه بسیط است یعنی جز از ماده
پس نفس بر وجود و احتیاج داده ندارد لیکن احتیاج دارد به ماده در فعل خود یعنی اگر نفس
خواهد که کاری را بکند بی ماده یعنی جسم نمی تواند که در چنانچه اگر خواهد که چیزی را بیند

جسم نیست یعنی از خود و اگر خواهد که چیزی را بشنود بی که نفس نمیتواند بشنود و اگر خواهد که
چیزی را بر هر یک که بی است نمیتواند کرد و عقل عبارت است از چنانچه هر چه را داده هم در
هم در فعل یعنی ذات او مرکب از ماده و صورت نیست و اگر خواهد که کاری را بکند
بیش از احتیاج داده ندارد و دیگر هر چیزی در مکان نیست و در چنانچه از جهت است
پس عقل و نفس هر دو در مکان نیستند مثل اجسام چنانکه ماده را که گفت که همان جسم
اینجا با در مکان است یا در زیر است یا در پیش است و غیره و این گفت که
نفس عقل در مکان مایه در مکان است چون این را دانستی پس با آنکه عرض است
میکنند چون و جسم وجود یکی است و اصل اجماع دوی و او نیست پس بر غیر از آن
از آنکه یک چیز است آن یک چیز که سر زده از آن جسم عرض نمیتواند بود زیرا که عرض وجود
نمیشود و بی موضوع پس موجود ساخته نفس نفس بر وقت بر وجود ساخته موضوع او و نفس
با عرض نفس و چنانکه یکی هستند و همچنین آن یک چیز که سر زده است اولاً از آن
جسم نمیتواند بود زیرا که جسم مرکب است از آن و چنانچه یک چیز نیست و همچنین او را در
نمیتواند بود زیرا که مرکب از بی و بی آن یک چیز که موجود میشود پس موجود ساخته یکی است
و مستلزم وجود ساخته آن دیگر است و همچنین آن یک چیز که سر زده است
از آن جسم نفس نمیتواند بود زیرا که نفس مرکب در فعل ماده پس اگر نفس بی ماده موجود ندارد

و چون کسی از این سخن اظهار کرده و اگر با او موجود سازد پس و چنانکه سرچشمه کشف و موعود
 و صورت است اما کار کرده باشد یعنی پس فرشته گمان یکسره زده است
 اولاً از جهت وجود همان عقلی شریف که عقل احتیاج ندارد با او نه در وقت و نه
 و عقل و عقلی نه میانه اند و افکار را نه و هر فکری نفسی و عقلی میانه اند پس
 افکار را نه و اند و سبب دیگر که میانه اند اولاً از جهت همان عقل اول است و سبب او
 عقل دوم و نفس اول و فکلی اول و سبب او عقل سیم و نفس دوم و فکلی دوم و سبب این
 تا و عقل و فکلی در میان اینها هیچ نامی نیست یعنی چنان نیست که توان گفت که عقل
 اول بوده و عقل دوم نبوده یا که چنانچه با وجود بوده و عقل اول با عقل دوم نبوده بلکه
 همچنین که وجوب وجود همیشه بود و همیشه بود و نیز آن عقل اول افکار همیشه بود و نیز
 وجود و همیشه بود و افکار را با انا معلومی گویند هر چیزی که تحت فکلی است اگر سبب
 باشد آن ظاهر را و سبب است که اکثرش را با و آب و خاک است آنرا از امهات مغلی
 گویند و اگر که باشد از عناصر اربعه که آن اجزای و نبات و حیوانات است آنها را
 موالید الفلک میگویند یا اعتبار آنکه از انا معلومی و امهات مغلی متولد شده اند
 و تقسم میدان اسلام با این تشیع و اهل حکمت و اهل تصوف را که چنانچه ظاهر است
 بخبر صادق علیه السلام و در کتابها و در کتب لغت و در کتب معانی و در کتب جمیع مردم است

بر رد اکثر مقدمات فلاسفه و از افعال آن حضرت و جانشینان او و صورتات الهیه
 معلوم میشود و قطعا و بود که مراد آن حضرت این اقوال که شش در فلاح است یعنی
 ظاهر آن اقوال است که اگر احتمال تاویل در آن راهی داشت باشد پس دلیل بر عقلی
 ظاهر آن اقوال آن حضرت و آنها را تاویل میکنند خصوصاً در وقتی که فکلی آن حضرت
 کوایی داده باشند بلکه مراد آن حضرت این اقوال است که سبب و سبب را هر چه میگویند
 که شش است که اندک آنحضرت در دست و از برای باریست و در هر دو مردم را شش
 که حضرت بیان کند از برای مردم هر چه احتیاج بود و در خدا را هر چه میباید و معاد بطریق
 شهود در آن مژده چنانکه الله عزوجل میفرماید که انظروا الی ان الذکر لیتقی الفکاب
 یعنی آنرا که در بنیم بسوی خود و از آنرا که بیان کنی از برای مردم و چنانکه حضرت در کتاب
 ۳۴ و نموده اند که اندک مراد آنست از برای محبت بر همه بندگان تا آنکه بیان کنم از برای
 این که هر چه احتیاج بود و از برای این قبل احادیث بسیار است که دلالت میکند بر اینکه
 حضرت آنست که را حق را واضح در پیش کرد از برای مردم بلکه از برای جمیع اهل
 شده است و عاقلان آن حضرت تعقیب در این اند کرده باشند و شش است که چنین و تو شش
 بطریق لغز و معنی می باشد پس نشان مثل حدیث فان الله و کرمی معنی را تاویل
 میکنند و از برای معنی حقیقی خود عمل میکنند یعنی بود خدا و بود هیچ چیزی دیگر و او و نقل

کریم قلحیچ الله انشاها اقل مرتبه را نیز تاویل میکنند بر معنی خود می کنند
 یعنی که اگر مرتبه ندهد میکنند آنها را یعنی استخوانهای پوسیده و مندر شده و آن
 که یکبار یکبار آنها را در اقل مرتبه و امارت اینکه در این آیه که یکبار معنی که
 نگذارند بسیار است و این عبارت است از معانی که معنی همان معنی که همان از جمله
 شده باشد در درجه باشد و بر کرد اینده میشود در اوقات و همچنین این معنی که
 سجد المومنین و اما در این که در باب معراج وارد شده که معراج است
 یعنی رفعت و با سجد و با این معنی که در معراج و عروج فرموده آسمان آنها را
 بر معنی جنت و جلال میکند تاویل میکنند همچنین آن آیه و اما در این که در لالت
 بر آنکه از برای آسمانها در این است که گاه کشاده میشود و گاه بسته میشود و در طایفه
 لطیفه اند و بالای آسمانها پرواز و پایش می آید و مانند اینها را تاویل میکنند و بر معنی
 خود حمل میکنند حاصل آنکه این شرح هیچ آیه و حدیثی تاویل میکنند کرد و وقتی که در نقل
 و دلیل نقل بر معنی خود این آیه آن حدیث دالت میکند و در تاملات خود قواعد
 و قوانین معجزه و بابت بعد و قدر رعایت میکنند تاویل میکنند آیه که یکبار آمده
 فوق اینهم را با یک قدرت خداوندی قدرش بدهد که است زیرا که ظاهر این آیه آنست که دست
 خداوندی است تا بندگان است و در نقل و دلیل نقل بر و دالت میکند بر اینکه قدرش بدهد

دست و پایی و مانند اینها اعتقاد بر کسی است که گفته باشد در علم حضرت
 به طاعت و قواعد و رعایت میباشد که این آیه که یکبار تاویل معجزه و معجزه
 در نهایت بهشت است و سبب بهشت معنی تاویل معجزه و معجزه است سبب این
 پس اگر تاویل باشد که موافق قواعد بهشت باشد و آیه یا حضرت را معجزه و معجزه
 و طاعت بنده را در تاویل میکنند که آن در رفع و بهتان ماست بر معنی و رسول
 او و اینده بر کسی که معنی در معنی و تفسیر و اطلاع بر اعتقادات این معنی
 معجزه باشد و خواهد که توان یا حدیث را با وافی فکر خود تاویل کنند آن که معنی و واکه
 خود به معنی طاعت و تفسیر و طاعت نماید و فی الحقیقه اگر کسی شیخ حدیث بخندد و
 میباشد که این شیخ معنی آیه و حدیث را موافق نظر خودشان تاویل کرده اند و هر تاویل
 ایشان نقل کرده اند و از روی حدیث این حدیث به و شبیه اند که کلام ایشان از
 کلام رب العزة دست صوات علیه و سلم علی این آیه الهی
 و در تفسیر هر دو طایفه تاویل میکنند کلام حضرت را بر معنی و تفسیر و تفسیر خود
 نشان و بگویند که شرح طایفه در و در باطنی دارد و این شیخ اهل ظاهر اند که باطن
 شیخ را تفسیر اند و از معجزه و طاعت اهل حکمت است که تاویل میکنند معنی و تفسیر عالم را
 بمعنی و تاویل میکنند که هر از حدیث بخندد و تفسیر عالم را تفسیر است که این شیخ نموده

بر این کتاب که کتاب اساطیر نامیده و در این رساله باید که اصل اسرار ایشان را
 از کتب ما پیش از آن علم احوال بلکه اعتقادات ایشان حاصل کرد و اگر اصل اسرار
 صوفیه و صحت جوهر است و این اصل منطقی است بر موقر از عقاید که نسبت
 فرقه شیخیه از فرقهای تابعان ظاهر و باطن معتزله است که وجود مطلق متناهی
 در وجود و عارض از برای ما نیست چنانکه عقائد آن کما گویند و این
 فی نفسه موجود است چنانکه در شناساندن فاعله روشن است و این وجود مطلق کلی
 نیست و افراد متعدده ندارد بلکه جزئی حقیقی است که عبارت است از جمیع
 وجود جزئی فی الواقع غیر از او موجود نیست پس معنی موجود بودن مکنات نسبت
 یکدیگر یعنی در سطح وجود و این که نسبت آن ربط و نسبت معلوم میشود و کما
 و الا نه اگر وجود عارض شده بقدر آن مکنات و سبب وجود و موجود
 بشده باشد و هر یک از این ملامت حاصل محولی در وصف افعال صوفیان از فاعله
 افعال و ملامت فاعله و فاعله متعین شده اند و افعال و فاعله فاعله فاعله
 و آنچه برای عقائد ایشان بر آن وارد نموده اند که وجود عارض است
 از ثبات مکرر، بیات کتب معنی و ذات غیر عارض از برای وجود مطلق
 و واجب لوجود عبارت است از آن وجود مطلق در بالا و از برای ملامت

در این کتاب

و متغیر نیست و این متغیر نشود همان عارض که عارض و متغیر و بر طرف میشود
 پس آن عارض که هیات است و هیچ وجه و فاعله ندارد بلکه وجودی است که عبارت
 از عارضی شدن این از برای وجود مطلق و عدم این عبارت است از عدم آن و عارض
 و این عارض متغیر نشود و بر طرف میشود و آن وجود مطلق که خود نیست
 و عارض میشود و فی الحقیقه هیچ چیزی نیست بهر ذات و این عبارت است از
 می شود و آن عبارت است که در بیان عارض و ملامت و نظر عقائد آن است و در نظر
 و همان به اصل نه از و متناهی است و این است که در هیچ دریا عارض میشود
 و فی الحقیقه چیزی دیگر نیست بجز نسبت لایزال و فاعله و عارض و این دریا
 همان دریا است که هیچ متغیر نیست و نسبت به عارض و عارض و این است که
 و هر یک که ملامت عبارت است از نسبت و این عبارت است از نسبت و این عبارت
 بر این ملامت میگویند و هر یک که از ملامت پس ملامت و این عبارت است از نسبت
 است نسبت است و کلام شیخ محمد بن محمد که از برای آن نسبت و کلام و این عبارت
 در این ملامت و این عبارت است که نسبت و این عبارت است از نسبت و این عبارت
 وجودیم و در برای دیگران کتاب نیز چنین گفته است که ملامت و این عبارت
 بجز و نسبت که عارضی نامند که بعضی ملامت و کلام و این عبارت است از نسبت و این عبارت

در این کتاب

[illegible][illegible]

الحجرات چنان گفته است فالطالون هم الذين يفسون وظائف العوديات
وتفعلونهم ميسرنا بها على الزك والنجيد ابوت بلاكينار واتباعه
كالغفر الاستكانة والاكشمار لعين الطالون ابوت جاشي كير ووزار
التمهاده عده خندريه وجره دولون انطون وحران جاشي خود واولاد كرام
استد انصفه دور ورضي شكسكي دارين قش اوليات ملببار رده مقام كتاب
وزارتها دور وحواصل اندر مولايه واداريه وناستخيره ولاحده كنه رست اسلام
واقع شده اندر بارانده واسب بقوت كره شده اند و السلام على من تبع الهدى وراق
افراد بزرگي غير انهمي از صفوف فلكلوي برسيدم از كبركان اهل تصوف مثل
شيخ علي الدين وعلای روم و صوفي و شيخ خوشنوي آيا و حيدر اوزار مكننده در كتاب
خودشان با جزي و ذكر گشت كوتوبه الكفتم با قويدار كرام علي ارشان جعوم
چينوار كلام غيبه كوتوبه است مسلمان كره انسي كوت جيبه بد انسي كره
دين و رسته رسته يار كلام مغه كره گفته است كه ما علي و كه شاني تو مي كوت
چين و حرائي تو يار كلام علي الدين كره گفته است هم با في خلق ظاهراني
صوره الاكل و الشارب و حاصل مني اين ميت است كه از ان ظاهر شده رقيق
خود صورت خود و زواشانه تعالى الله عن ذلك علوا كبيرا ايسر كه ايا

三

کلام تو حیدر است که هر کس که است آن شخص جواب گفت که این جماعت صوفیه
تو حیدر را بر تو اشارت ذکر میکنند و مراد این است که این کلام معنی ظاهر و
باطن آن را نمی بیند که در این کلام هیچ تفرقه نکرده است و این را نه گفته اند
چون معانی است که تو حیدر را بطریق رمز گفته اند و در هر سطر از کتب
قدسی حوالی خود در این جهت نوشته اند و این جواب بود و حق تعالی
که مخصوص است که خداوند این جهت آن سخنانی که ذکر نموده اند معنی ظاهر نیست
که آن معنی منطبق است بر این معنی البتة اما برگاه کسی که ایشان را بعد از این
میگوید که این کلام بر سر غرست و مراد او این معنی ظاهر نیست

در تقسیم این شیخ محمد بنی و متکلمین بدانکه هر که از علمای فروع است اقتضای مرکز فروعیت
مبدأ او می در پیوند دارد شده است از اعا بیت و در فروعیت معصومه علی شاندرها
لطف صلوٰه و تجزیه و تبیین میکند تا باری آنکه دلائل عقلیه برو فی آنها اقامت کند
و اجماعت بگویند و هر کسی که در این عقلی نیز برو فی آنها گوید از اصولی گویند و بعضی
از محمد بنی منع کرده اند از اروض حق علم کلام بدینجهت که در وارد شده است و بگویند
که اروض حق علم کلام باعث مصلحت و کمزری میشود و زیرا که در این علم کلام در اکثر مسائل
بر رد کلام ظاهر است که قلیل از آنرا که مخالفت با ظاهر است باشد وقت و آنرا

حقیقت هر چند که آن مغز را غلظت نقل کرده باشند چنانکه لفظ صلوة در لغت نیست
و حکمت است و معنی دعا و استغفار نیز آمده اما اهل شعر و اهل نقل کرده اند از آن مینس
از برای افعال مخصوصه که عبارت است از نماز کردن و وضع کرده اند و از جهت این معنی نیز
بر هر دو قرآن دارد و در بعضی لفظ صلوة واقع نموده آنرا بر معنی فارسی می کنند که در حق کوفه
باشند که آن قرینه ظلمات می کند بر اینکه در اصل لفظ صلوة معنی نماز نیست چنانکه در آیه
کبریا ان الله وسئل عن النبي بالانبياء الذين اسماوا على النبي معني النبي که الله
صلوة می کند بر من و ملائک او ای آن بانی که آن آورده اند صلوة می کند بر او و در اینجا قرینه
فایده است بر اینکه در اصل صلوة معنی نماز کردن نیست بلکه نسبت خدا را در افعال است
نسبت ملائکه استغفار است و نسبت بر مردم دعا است یعنی غنی که از خدا و نسبت می کند بر
پنیر عالم و استغفار می کند از برای او ای مونس و دعا کننده از برای او و این مونس در چند
از اصول لغت است و از اصول عربی نیست اما غیر در بیان کوسا می بینیم که ظاهر خود و در
کرد و در این است که در وی ایمان می کنند و الا فی غیره را مایل می کنند و می گویانند آنها را از
منه که مقتضای شایع بوده و محرم نیست بلکه منافق اند و هیچ عطیه نداده اند و آنرا قبول ندارند
از آنکه فریبند با زبان را و السلام علی من اتبع الهدی و در اعتقادات اشاعره
یعنی آن اعتقاد و این که مخالفت دارد با اعتقادات امامیه بر آنکه خلاف است خود امامیه

سپید است و از خبر نما افتد تا اینجا نیست که بگویند صفات خدا یعنی ذات او نیست بلکه صفت خدا موجود است غیر ذات خدا و قدیم است و قائم است بدانند مقدس او و شکلا علم خدا موجود است غیر خدا که قدیم و قائم است بذات خدا اینچنین قدرت خدا اجود
است غیر خدا اما قدیم است و قائم است بذات او پس الله الله لعلیم عالم است و بقدرت
قادر است و همچنین با صفات ذات خدا ایزد وصفه و چه حاصل اگر آشنایان عالم
کرده اند بر اینکه این صفت از صفات واجب قدیم است و موجود است و قائم است
بذات واجب و آن علم و قدرت است و از آنجا که وسیع و بصر و حسیه و کلام است و اما وجود
او فلا خدا را از این خبر نشان بگویند که وجود خدا یعنی ذات او است و بعضی بگویند که از این
است بذات او مثل صفت پس از شاعر بعد از خدا باریزید خدا را وصف فرمود
و اینها نیست بگویند که جایز است که قدیم بسیار بکشد نظر علی که الله قدیم ذات باشد
ریز که وجود ذات قدیم بغیر ذات واجب الوجود جایز نیست و اما وجود صفات قدیم
که در واجب الوجود متصف باشد آن صفت را را از این جایز است و از این اعتقادات ایشان
است که الله دیده میشود بچشم رآئت و دیده را در این نیز ممکن است و از خبر این
ایشان است که میگویند پس و قبح افعال بندگان مشرب از الله و عقیده نمیدانند که اگر شایع
میگفت که کنونی کردن حُریت و فواید حق و کفایتی باریست عقلی علم نمیزانست که در

الوقت من رجب هذا الحركات الى الجحيم

بخوبی آن ویدی این و بچین اگر شمع میسفت که اگر درون منجم و جیب است و درخت
 هذا و جیب من عمل میسفت که در جیب بودن یکی از آنها و از جیب آنها ایستاده
 است که یکدیگر میسفت و بر این منجم فعلها از شمع و رنگ به از هذا
 مرز بند و مرز درون بچین ام از اینها از هذا بچین است و که برای هذا من عمل میسفت
 بچین است که که برای هذا از برای من عملی باشد چنانکه توان گفت که الیه هذا
 طالع کار که از برای طالع من عملی باشد از برای طالع من عملی باشد و اینها
 که میسفت فعل اینها که از برای شمع و رنگ است که در جیب است و از برای طالع
 بچین بچین دران که از جیب است که کلمات الله جاری شده است و بچین که از
 کند در بند و درانی را بی اگر از برای آن قدرت و ارادت از برای باشد و بچین
 شدن من عمل میسفت که در جیب است و هذا از برای که در جیب است و بچین که از جیب است
 و میسفت که در جیب است که در جیب است و در جیب است و در جیب است و در جیب است
 تا بچین در جیب است و در جیب است که در جیب است و در جیب است و در جیب است
 من عمل میسفت که در جیب است و هذا از برای که در جیب است و بچین که از جیب است
 نیست پس عمل کردن و جیب کردن و بچین کردن و در جیب است و در جیب است
 و نشاندن بچین بچین بچین بچین بچین بچین بچین بچین بچین بچین بچین

بچین

مطهر از این و در جیب بر و عاصیان را به بچین بچین و این کار از هذا بچین است و
 بچین که از جیب است و در جیب است که در جیب است و در جیب است و در جیب است
 بر این که من عمل میسفت که در جیب است و در جیب است و در جیب است و در جیب است
 که از جیب است و در جیب است که در جیب است و در جیب است و در جیب است
 از جیب است که از جیب است که در جیب است و در جیب است و در جیب است و در جیب است
 و جیب است که از جیب است که در جیب است و در جیب است و در جیب است و در جیب است
 رسالت هذا و در جیب است که در جیب است و در جیب است و در جیب است و در جیب است
 است و بچین از اینها که در جیب است که در جیب است و در جیب است و در جیب است
 عدا و سوا و در جیب است که در جیب است و در جیب است و در جیب است و در جیب است
 پس عمل میسفت که در جیب است و در جیب است و در جیب است و در جیب است
 بچین که از جیب است که در جیب است و در جیب است و در جیب است و در جیب است
 من عمل میسفت که در جیب است و در جیب است که در جیب است و در جیب است
 صغیر پس عمل میسفت که در جیب است و در جیب است و در جیب است و در جیب است
 که از جیب است که در جیب است که در جیب است و در جیب است و در جیب است و در جیب است
 اعتقاد است اینها که از جیب است که در جیب است و در جیب است و در جیب است

بچین

که نصب کند امام را از برای اصلاح مردم تا آنکه درین راه قاضی کند و او را نصیب
را نگاه دارد و او را معروف و نهی از منکر کند و او را محبت مردم را طاعت او و ایام
که امام مرد را بدین وعظافق باشد و محبت بخانه و عدالت و مصلحت که قرضی باشد و بود
امام باشد و معصوم و عزت و بختی از آن نیست که امام عالم باشد هیچ مسایل دینی از
اصول و فروع بلکه مصلحت باشد که بختی که قدرت داشته باشد راست با مسایل دینی
از قرآن و حدیث باید این مثل فریاد است و تصحاح هر وقت که محض خود بسوی آن
مسایل و بسوی کند که امام و خلیفه بعد از حضرت رسول صلی الله علیه و آله ابو بکر است
ابن ابی قحافه بعد از عمر بن الخطاب است بعد از عثمان این عثمان است و بعد
از اینها حضرت امیرالمومنین علی بن ابی طالب صلوات الله علیه و بسوی کند که ابو بکر افضل
است از جمیع مردم بعد از حضرت رسول و عمر افضل است از جمیع مردم بعد از ابو بکر
عثمان افضل است از جمیع مردم بعد از عمر و حضرت امیرالمومنین علی بن ابی طالب
افضل است از جمیع مردم بعد از عثمان و بعضی از مشاهیر آن اندوه میگویند که افضل بود
صحابه از حضرت امیرمؤمنان است و ثابت بن سنان که در آن جدول متذکران ما قابل شانه
با فضیلت معنی بسیار که ما معتقد کنیم ایشان را شایسته در تفسیر این است
کرده اند بعضی میگویند که ایام بعد از است از حضرت رسول تا بکنه

جز آن کرده و بعضی میگویند که بان عبارت از انصاف و اموست آنکه حضرت
روحانی را بین کرده و بعضی میگویند که بان عبارت از آن است که حق را و از کار کردن
بشما و حق و کفر و غیره بر اینان عبارت از انصاف و اموست آنکه حضرت
و آنکه معجزه در اصل حق از ایشان بوده اند و رئیس ایشان و اصل و عطای است که از
مشاگردان رئیسش بوی است و او اشرفی بود و سبب جدا شدن این فرق از
فرق اشعار است که هر یک بحسب حسن و عی و داخل شد و گفت کس بوی که میگوید در آن
جایگاه که آنان بپس کرده باشند و آن بود و دایر باشد اما میگویند که آن گفت آنها را
با کافر پس بوی معجزه شد پیش از آنکه جواب بگوید و اصل بوی عطای است که من میگویم
که صاحب آن که آن بپس کرده و من باشد و نیز میگویم که کافر باشد بلکه همان کسی در میان کفر
و ایمان قرار برود و این معجزه از آنست که نام که بعضی میگویند در میان دو
و بعد از آن بپس است از نفس پس بوی بوی دیگر از کار و آن پس بوی و در میان دو
نشست و نزاع کرد و در نظر این مسئله و دلیل گفتن بر آن چون حسن بوی و دیگر که و اصل
صلی باشد از محصل او و در میان دیگر از آنی خود محصل ساخت گفت که او اعتراض آن و اصل
پس عطای بعضی میگوید که اگر دیده و بکار رفت از او و اصل عطای و بان اعتبار نماید
و اصل و متابعت او و معجزه از آنی و آنی که از آن پس بوی معجزه شد و بعضی دیگر

[illegible]

کردن مدحیات پس اگر کسی طاعات را بجا آورد و بعضی دیگر را ترک
 کند آنکس مؤمن است و کافر با اعتقاد ایشان است ^{در آنکه بعضی از فضلاء}
 این معصومین را فاضل قبل از عمر غلبه پس گفته است که معز در باب افعال
 با امامیه مترادف است که اند و عصب امامیه و آن باب غیر از باب معز است
 فرقی که است در میان مذهب امامیه و مذهب پیرو اهل ائمت که امامیه
 میگویند که بعد از ائمه از دست عقل هیچ قدرت ندارد و بر فعل و قدرت عباد
 فعل و ترک تحقق نمیشود و در وقت فعل و معز میگویند که بعد از ائمه از وقت فعل قدرت
 دارد و بر فعل و ترک امر در تمام ائمت که امامیه میگویند و مثبت و اراده خدا هیچ
 واقع نمیشود و از خبر و مشر و میده بی اراده خدا و بر هیچ چیزی نیست و معز میگویند
 که افعال بعد از ائمه واقع نمیشود و از دست و مثبت ایشان بی ارادت و مثبت خدا و
 آنچه بر غیر ظاهر شده از سخنان بر زبان امامیه علیهم السلام و القیه مانند آیه الله فی
 العالمین و مرتجع مذهب اند معصومیه الله به التا به العلی الشیخ جمال الله و التا به الشیخ
 ابوالحسن بن علی بن ابی طالب که مشهور است بعلامه است قدس الله روحه و مانند افضل المصلحین
 و اکمل المصلحین فیما فی الخلق و الدین خود را بر هر طریقی که مقرب است بحقیق از الله مرقد
 و شیخ بر زبان رسیده شیخ مفید قدس الله روحه و در سید سید المصلحین و از ائمه

و بر ایشان از حق و ایمان این مذهب پس ظاهر میشود در کلام ایشان که هیچ وقت
 نیست در کلام امامیه و کلام معز در باب افعال بدانکه علامه حق و نفسی الله است
 و کتاب پنج ملت شریفین و وقت معز را در این باب اصل ساخت و بعد از آن آن
 اختیار کرده و بختیهای اشاعره را بر معز قرار داده است و فرموده است که
 معز حق است و عصب است پس آن معز که آن فاضل فعلی که در آن دو اصطلاح
 میشود در کلام آن پیشوایان دین که با آن اصطلاح میشود در کلام ایشان نیست که معز
 و امامیه هر دو متفق اند و از افعال این نیست و از دست آن فاضل معز را عصب امامیه
 و معز هر دو میگویند که قدرت بر فعل و ترک فعل از وقت فعل تحقق است و لیکن
 ایشان بر این معنی دلالت میکنند و آنرا که نیست داده آن فاضل با امامیه و آن
 از اقول همان بعینه مذهب شیعه است زیرا که اشاعره میگویند که بعد از وقت
 فعل هیچ قدرتی بر فعل ندارد اما عقاید اهل تباری مانند باینکه خلق در عبادت و وقت
 فعل قدرتی را که آن قدرت هیچ اثری ندارد و در وجوه آن فعل چنانکه گفت در اعتقاد
 اشاعره و قطع نظر از آن دلائل عقلی که دلالت میکنند بر اینکه بعد از ائمه از وقت فعل
 قادر است بر فعل اعتماد امامیه رضوان الله علیهم و این قول بر احادیث متواتره صحیره
 صحیح میسجد که قابلیت تأویل ندارد از خبر آن احادیث نیست که کسی بر سید اختر

و گفتن دشمنان با: شاه و حال آنکه لشکروا این کار را کرده و لیکن پند بر اوست
و هیچ شکی نیست در اینکه الله تعالی او را هر عملی است و هر روز کار می کند و این
اعتبار بر حق است و او بر افعال بسیار کار کرده و هر کس که از او بگردد
باین سنی و آن نیست که الله تعالی او را بر هر چه خواهد و بکار از او بگذرد که کار
بد و خوب و بزرگ و ریز را بکردن آنرا از برای اهل کثیف و رقیب ثواب و عقاب پس
سبب عین جز بکردن خدا بکار از او بگذرد که کار می کند و قدرت او بر هر کار از او
می توان گفت که آن کار را داده و می بیند خدا واقع شده بطریق مجاز و اما کار را خوب
پس الله تعالی داده که او است آنها را حقیقت و این باب که از جمله آیات حدیث است در معجزات
خود در باب شجاعت و ابراهیم حدیث چند از آن احادیث مشاهد نقل کرده است و علیه
آن در حق اینها چند زده است که نمیتوان فهمید و از این جهت نیز که او را هر چه
شیخ مفید در نسخ العقاید است او چنین فرموده که این کار را کرده و اینها را از این باب
درین باب مفسر میشود و معانی آن مختلف است و منها نفس و وجه آن نیست که اس
باب و بکار کرده است بظواهر احادیث مختلف و بنود آن جامع می گراید و نقل استند اینها
تواند که بزرگواران حق و باطل و عمل کند بجهت آنکه بخت و برهان بر او لازم کرد اند
و هر کس که اعتقاد و منصب خود را از احوال مختلفه اندکند و معتقد را علیان حدیث باشد

الایز

بر این حال او در ضعف و سستی آن کجاست که وصف کرده و حق درین باب نیست
که الله تعالی او را هر یک از افعال اینها را فعلی است و می بیند و بکار از او
کار خوب و او را هر یک از اینها را بکار از او بگذرد که کار می کند و قدرت او
البطلون علو البینا تا اینجا است کلام این شیخ بزرگوار جلیل القدر و بعد از این کلام
همان شیخ جلیل القدر و شریف بسیار کرد و بر آن جامع می گزید و بکار از او بگذرد
و ابراهیم حدیث است و الله تعالی او را هر چه خواهد و بکار از او بگذرد که کار
آن قول و نقل کرده است بعضی از آن که دلالت میکند بحسب ظاهر بر جمع بودن
آن قول و نقل کرده است آن آیات را بر وفق حدیث و معام مقام
نقل کرده است و از این نقل کرده ایم از کلام این پیشوایان ویر و معتد را با
بعضی چنین ظاهر میشود که شنیع کردن آن فاضل و فنی بزرگان اما بر علیه السلام
و التیجیه مثل علامه حلی و خواججه فرطوسی و مانند ایشان باینکه این بزرگان اطلاق
بر احادیث اهل بیت صلوات الله علیهم نداده و از این جهت بحدیث معتزل و شافعی
قابل شده و هر خلاف است و بی اصل و هیچ ماسی ندارد و بعد از دست طساص حق منافقان
بر اندام ارکان دین مبین و بی وقع و اعتقاد یکجمله از باب حق یقین را
بر می داند و لیطعنوا نون المیزان و اهرام و الله می بیند و گوید که المشرکون و مشا

و کلا که آن جنبه ایمان دینی و ستونهای حق میسر و کسب چنین امری شایع نشود اما این
فاضل مطلق و واقف نشد بلکه گفته آن بزرگان مطلق و واقف شدند بر آن و از این
جهت عقیده را و ایمان مقدم و مدعی خود را از اظهار احادیث مختلف از خود
گرفته و اینچنین مرئی انفرقه نامیده نسبت داده و السلام علی من استمع
امر سیم از آن سه امری که باعث شدند مران فاضل را بر نسبت دادن آنکه نسبت
داده است با مائمه و جدا کردن ایشان از مؤخران است که بعضی از جوار و ایمان
حدیث که اطلاق بر اقوال مستطیع ندارند اطلاق کرده اند لفظ مؤخر و قدری برابر
جماعت مؤخر و مذنب مؤخره در فقه این رساله مذکور هر چند این اطلاق
از ایشان با نحو اصطلاح نیست بجز از اصطلاح مستطیع یا آنکه اطلاق نسبت
اشاعره واقع شده زیرا که اشاعره گفته مؤخر اند میگویند که قدری و مؤخر عبارت
است از مؤخر که بر آن فاضل واقف شد بر آن اطلاق و ملاحظه کرد که ابای اهل علم
کلام را و دید که مؤخر در باب افعال بندگان همان قول مائمه و مائمه با وجود آن حدیث
میگوید که وارد شده است در مذنب قدری و مؤخر پس خود لازم گردانیدند که
فرقی کنند میان المائمه و مؤخر را اینست که مائمه را اشاعره که در مؤخر را مؤخره ساخت
و خوب شد که مذنب المائمه را با اشاعره را از این پس را بدانی پس بگویم تحقیق مائمه

علم

علمهم الرضوان والحقه متفقند با یکدیگر در ادعیه و حقان جاست مشهور است که
از احادیثی که عامه و خاصه نقل کرده اند ظاهر میشود و از جمله آن احادیث است
که حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله فرمودند که لعون کشتن قدری بر زبان
بجز جمعی برسدند از آن حضرت که قدری کشتن حضرت فرمودند که قدری جبر اند که
میگویند الله تعالی تقدیر کرد معاصی را بر بندگان و عذاب ایشان میکند بر آن چیزی که
مقدر در برایش است و از جمله آن احادیث است که مردی پیش حضرت رسول الله صلی
و آله آمد پس آن حضرت فرمودند باین مرد که فرموده را بجهت سیدین چیزی که دیدم پیش
پس آن مرد گفت که دریم چیزی را که کجاست میگفتند ما در خواب دیدیم چیزی را خود را
و چون کسی بایشان گوید که این چه عملی است میگویند در جواب او که الله تعالی عطا کرد
و مقدر خست این کار را بر این پس آن حضرت فرمودند که ای کس خواه شداد آیت می
جانی که قابل میشود مثل قول آن جماعت و آنها محسوس است من الله وسیع تحقیق فرق
یعنی مریدان فرمودند ما را و علی الرضوان و متبع بعضی احادیث و فرمودند که تحقیق که قدر
عبادت است از خیر یعنی آنکه کسی که قابل شد با یک افعال بندگان مستند است بقضا
و قدر الله تعالی بخی و قد اشاعره در قضا و قدر و نقل کردن اقوال
فضل در آن باب را که اقوال علماء المائمه علیهم الرضوان والحقه در بار قضا و قدر

انچه پس از او در بعضی از این اشعار این باب در فی علی القوم و انفعال او فکر کردن در باب
 فضا و محدود و وقت زمان و آن مایه بنده اند و چه چیز درونی کردن از آن مفعول
 کرده اند تا بر آن احوال باشند که شخصی از حضرت امیر مصلوات است و در حدیث پیر
 که قدر نیست آن حضرت فرمود که تو در تحقیق فضا بگو یعنی قدر در باب نیست مفعول پس
 و انچه او مشوید آن شخص بر سر دیگر بر سر دیگر از حضرت فرمود که طریق مطلق فضا نیست
 یعنی قدر در باب نیست پس بر آن راه و در آن شخص بر سر دیگر از حضرت فرمود
 که سر آن فضا نیست یعنی قدر در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست آن
 مفعول که با این باب و در هر یک از این مفعول فضا کرده اند و عمل نموده اند و عمل
 آن احوال است و مفعولان اما بر سر و آن فضا نیست پس در باب نیست پس در باب نیست
 که بر قدر در باب نیست و اما مفعول و انچه در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست
 شیخ بر سر دیگر از حضرت فرمود که سر آن فضا نیست پس در باب نیست پس در باب نیست
 درین باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست
 صحت آن حدیث است و اما در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست
 و انچه در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست
 نزد اهل لغت موقوف است و معلوم که چهار مرتبه دارد و در قرآن مجید آن چهار مرتبه

شده

شده اند معنی اول خلق است یعنی آفریدن چنانچه انچه در باب نیست پس در باب نیست
 سبع سموات یعنی آفریدن آنها را بهشت آسمان مفعول است و اگر در آن است چنانچه انچه
 فرموده است و مفعول یکسان است اما این آیه این که اگر در باب نیست پس در باب نیست
 نیکند چیزی را بر او و معنی سوم اعلام است یعنی خبر دادن چنانچه انچه در باب نیست
 و مفعول آن خبر را بر او اعلام کردیم و خبر دادیم پس بر او خبر دادیم پس بر او خبر دادیم
 چنانچه انچه در باب نیست و مفعول آن خبر را بر او اعلام کردیم و خبر دادیم پس بر او خبر دادیم
 پس بر او خبر دادیم پس بر او خبر دادیم پس بر او خبر دادیم پس بر او خبر دادیم
 بر او خبر دادیم پس بر او خبر دادیم پس بر او خبر دادیم پس بر او خبر دادیم
 و اما در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست
 اما خبر در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست
 و مفعول آن خبر را بر او اعلام کردیم و خبر دادیم پس بر او خبر دادیم پس بر او خبر دادیم
 انچه در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست
 و قدر در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست
 مفعول آن خبر را بر او اعلام کردیم و خبر دادیم پس بر او خبر دادیم پس بر او خبر دادیم
 و اما در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست پس در باب نیست
 و مفعول آن خبر را بر او اعلام کردیم و خبر دادیم پس بر او خبر دادیم پس بر او خبر دادیم

پس باینکه پیشتره و اشکالی نیست درین باب فضا و قدر نیست محض کلام آن
 بجز الف و ز و ن و م و ق یعنی خارج غیر الی و محقق در کتاب بجزین فرموده که اگر قصد
 کرده شود از فضا و قدر و در افعال بنده که آن فرجه افعال می باشد که یعنی الله تعالی فرماید
 و ایضا و میکند و فعلی بنده که آن را پس محال لازم می آید و اگر قصد کرده شود باین الزام
 یعنی لازم که در این عمل و امر کردن پس آن درست نمیشود و مکرر فعلی و اجبی و اگر قصد
 کرده شود باین اعلام یعنی برادران و باینکه در این بدست میشود مطلقا یعنی در
 افعال خواه و اجب و دست و خواه و مکرر و خواه کرده و هیچکدام از اینها در هیچ
 افعالی در مطلقا نیست یعنی ملامت می کند و در هیچ یک از اینها در هیچ
 افعالی که در میشود بر آفریدن و با تمام رسانیدن و بنده که الله تعالی فرموده است ففضته
 سبع سموات یعنی آفرید و با تمام رسانید آنها را و اطلاق کرده میشود بر همه کردن و دان
 که در مطلقا بنده که الله تعالی فرموده است و فضتی برکت آن لا تعبدوا الا ایاه یعنی حکم
 کرده و لازم که در این پروردگار و نایم عبادت کنید غیر از او و اطلاق کرده میشود
 بر او اعلام و اجبار کردن و بنده که الله تعالی فرموده است و قیضا المانی کسیرا یعنی فراوان
 و اعلام کردم بی کسیرا و قدر اطلاق کرده میشود بر خلق کردن یعنی آفریدن و بنده که
 الله تعالی فرموده است و قدر بنده که الله تعالی فرماید یعنی آفریدم در او و توتهای او و نیز اطلاق

که

کرده میشود و برکت است یعنی نوشتن چنانکه شاعر ضرب کتب است و اعلام باین
 و الله تعالی قدر در فضا و قدر و اولی الی کمال سطر یعنی و بدانکه حسب برکت و عظمت
 یعنی الله تعالی بقیض که قدر کرده یعنی نوشت در کتابهای سابق و بنده که الله تعالی فرماید
 بود و نیز اطلاق کرده میشود بر بیان کردن و بنده که الله تعالی فرموده است الا امرت قدر
 ناما من الغابریه یعنی گردانده او که بیان کرده و بنده که الله تعالی فرماید از آن که او را عابری
 است یعنی از جمله و اشکال و در عذاب و بهرگاه ظاهر شود شدت آنکه فضا و اعلام باین
 و قدر بر مکتوب یا شعری که در ام معنی ازین معانی قصد کرده بکفایت خود که افعال بنده که
 همه بقضا و قدر خدا واقع میشود پس اگر مطلقا و ایضا و از قصد کرده یعنی قصد و مطلقا
 این معنی باشد که خدا مطلقا و ایضا و میکند افعال بنده که را پس بقیض که ایضا و قصد
 زیرا که باین که در ایم که افعال که مستند است باو اگر او کردن و لازم که در این عمل را قصد
 کرده پس باین بدست نمیشود و مکرر فعلی و اجبی و اگر بیان کردن و نوشتن را قصد کرده
 یعنی مطلقا بنده که الله تعالی بیان کرده و نوشتن آن افعال را در لوح محفوظ و در دست
 که بنده که الله تعالی فرماید که در این کار را باینکه معنی صحیح است و درست میشود و در هر افعالی
 نیست کلام ملامت و در کسیره و ایضا و در این ملامت ملامت ملامت ملامت ملامت ملامت
 نه ملامت ملامت معلوم است و معنی نشان مفهوم چنانکه شاعر ملاحظه که از افعال است

قضا و قدر گفته که قضا همانرا باشد که عبارتست از اراده ازل که مستحق است بعد
 چنانچه بر آن وجهی که واقع میشود آن چنانچه در زمانهای آینده و قدر همانرا باشد
 عبارتست از وجود ساختن آن چیزها را در وجه مخصوص و از زمانه محقق و اما قضا
 یعنی حکم است قضا را در این عبارت از علم خدا آن بخوبی که در اول وقت و لایق کرد
 وجود بر آن محتمل باشد و این معنی را در این عبارت میماند که این عبارت میماند که هر چه
 میداند و قدر و در این عبارت است از هر دو آن آن موجود است از وقت
 فعلی که او را وجود یعنی میگویند و معنی آن که در قضا و قدر را در افعال اختیاریه که
 یعنی آن افعال که یا راه و اختیار را در قضا و قدر و این است که گفته اند که این
 افعال را پس آن علم که در قضا و قدر است و این را پس قدرت و اختیار بدانند که
 شکلا هم شایع در مواضع و بعضی از علماء اما گفته اند که قضا در زمان مجید بوده معنی واقع
 شده اما در معنی را که نقل کرده پس بگویند آن معانی که شیخ مفید و علامه نقل کرده اند و
 بدانکه آن فاضل معنی آنرا خود را معنی آنرا که در قضا و قدر است قابل شده بود با این
 چیز را در وقت نیست و در واقع میشود و در زمانه قابل شده با این که در قضا و قدر را
 میشود و کلاً خود قابل است با این که در هر چه واقع میشود در زمانه و در آن سال که در وقت
 حصلت نیست و ارادت و قدر و قضا و اذن و افعال و آن که بخواهد از بعضی امانت

ظاهر

ظاهر میشود اما ظاهر شد آنرا که گفته که علامه این عبارت را در افعال و افعال ظاهر شده
 و از برای هر یکی از آنها معنی و تاویلی قرار داده اند و آنچه نیز چون دیگر که بیان شد
 ظاهر آنها قابل شدن بهر سیاستی است که در افعال گفته در ترکیب تاویلی آنها شده و حاصل تاویلی
 آنچه در این موضع است که گفته است عبارتست از ممتنا ساختن کردایندگان و نه
 کردای ایشان و چون موجود شدن تاویلی اگر کسی موقوفست بر موجود شدن آنکس
 پس ممتنا ساختن کردایندگان موقوفست بر ممتنا ساختن وجودندگان و ممتنا ساختن
 وجودندگان عبارتست از آنکه این فعل و در ایشان که آن است زیرا که با اصلی
 است از برای هر چیزی اقل مرتبه از مرتبه آن آفریده و بعد از آن هر چه را از آن
 آفریده نیست عبارتست از آنکه این آب و وقت نیست همان وقت نیست که
 گفته اند آن آفریده و ارادت ممتنا ساختن آن آفتاب از برای اینکه فایده
 داشته باشد که بدانکه از آن آب بهر سبب و کار را آفریده اند که در آن آب این نحو شود
 که جز بر آب آب ایجاد کند تا آنکه بدانکه این بهر سبب و موجود شود و از آن آب بهر وقت
 ارادت عبارتست از وقت موجود شدن بدانکه آفتاب از آنکه بگذرد در دل
 ایشان که طالع کار باید کرد و طالع کار نباید کرد زیرا که این موقوفست بر شعور
 و ادراک بدانکه این را ممتنا ممتنا وجود ایشان است نه ممتنا شعور و ادراک ایشان

و مراد بقدر متساوی است یعنی آن نسبت یعنی آن ماده که در اصل آب بوده و الحال آنست
 بی شعوری او را که شده از برای اینکه نزدیک تر شود به آن قابلیت مذکور یعنی نزدیکتر
 شود آن مرتبه سابق یا اینکه بنده گان تو است که کار را بکنند و آن باین نحو میشود که اگر آن
 چیز را در آن آبی که حال انسان شده ایجا کند مثل شعور و او را که پس وقت قدیم است
 در آن وقتی که در حال بنده گان بگذرد که غلظت کار را بیدار دینا بیدار و اما قبل از وقت کردن
 و بگردنست زیرا که کار کردن و کردن موقوفست بر قدرت و در این مرتبه بنده گان
 قدرت دارند و مراد بقدر متساوی است یعنی آن نسبت یعنی آن ماده که در اصل آب بوده
 و الحال انسان با شعور و او را که شده از برای آن قابلیت مذکور یعنی در این مرتبه چنین
 مقیاس را در او را بختی که قابلیت تمام بهر سالند از برای کار کردن و کردن و آن با این
 نحو میشود که اگر آن متعادل بود و اگر در اینجا و گند مثل قدرت و او را در آن از آن
 چه بر تانی که کار کردن و کردن موقوفست بر آن پس وقت قضا همان وقت است که
 کار کردن و کردن از بنده گان صادر میشود و مراد با آن است که اگر آن ایجا کند
 در وقت فعلی مانع را که منع کند بنده را از کار کردن آن فعل با وجود قدرت او قضا بر ایجا
 کردن آن مانع مثل آنکه شلی یا مصلحی سار و بنده را در وقت فعلی بختی که آن قدرت
 بر کردن فعل از بنده بر طرف نشود و مراد بکتاب نوشتن ملا که دست زدن و دست

از

در آن

ملاحظه

ملاحظه و محبت بنده گان است با مراد و حبیب بودن از بنده گان و لغو قوت و دیگر
 افعالی بنده گان را از آن است و مراد با جمل معین ساخته آن قدرت محبت و او را
 در طاقت و محبت است و آن روز حساب و جزئی اعمال است با معنی محبت
 آن قدرت فعلی بنده گان و آن وقتی است که هر جانی و بر طرف شوند و غیر از آن
 هر چه نماید آنست کلام آنقدر باین توضیح نقل شده و مقام کمالش بخار و بخت کردن
 با او اما باینست از او که هرگاه و اندک باین الفاظ محمل حقیقت نیست بلکه ماقول اند
 باین قسمی از اقسام مجاز و پس چگونه دعوی تواند کرد که در این مرتبه سلب است و یا
 است از برای فرقه نایب امید رضوان الله علیه اجماع بلکه باید که اصل مطلب
 چنین دیگر باشد و مثل این آمار است و دلیل که میشود بر وفق آن اصل و در سبب بعد از
 است شدن محبت اما در اینجا که قدرت با وجود آنکه ملاک این مورد که آن خود یافته
 بعد از آن نام تمام بر میگردد و بنده گان بنده گان محلی و پوشیده نیست مانده در بیان شده
 جبر و تقویض و امر بین امری بلکه جبر عبارتست از آنکه قابل شده اند آن استماع
 که افعالی بنده گان بر سر شده است بخار و او را برای بعد قدرتی که تا بگذرد در موجود حقیقی
 نفس نیست و آن تقویض پس آنچه ظاهر میشود از آنکه عبارت معجزه آنست که تقویض

عبارت است از قایل شدن باینکه الله تعالی مفوض ساخت یعنی واگذار داشت افعال بندگان
را بجنودشان بجهنمی که ایشانرا اسلکست و مامور و معین گردانید و این قول الله تعالی می باشد
است و گمان ندارم که هیچ قوتی از قوتهای عز و جلال الهی قایل شده باشد و از بعضی احادیث
و کبر چنین ظاهر میشود که تفویض عبارتست از قایل شدن باینکه الله تعالی واگذار داشت قبول
کردن امر و نهی خود را بندگان یعنی الله تعالی امر کرد و معنی کرد و واگذار داشت قبول کردن
آن امر و نهی را بندگان این معنی که اگر خداوند قبول کند و اگر نخواهد قبول نکند و این
معنی همان معنی قول بر سبک در زیر اگر الله تعالی واگذار داشت باشد قبول کردن امر و نهی خود را
به بندگان پس کما یبشرنا را در اصل تکلیف کرده است و مامور و معین ساخته است و الله
حضرت فاضل محقق حقی بجز تشبیه و استناد مامور و معین به جمیع العلوم استناد مامور و معین
محمد باقر و مولانا محمد تقی که حلقه است بجهنمی در کتاب مجاز لا اله الا هو چنین فرموده اند
که چنین ظاهر میشود از بعضی احادیث که تفویض عبارتست از قایل شدن باینکه بندگان
خود را بکار میکنند و خود را باینکه الله تعالی معین بجهنمی باینکه الله تعالی را معنی و مدبر
باشد و افعال ایشان باین معنی که الله تعالی او بر نیست باینکه معنی کند و مجبور باشد و مدبر
برنگردن آن فعلها و نیز گوید که چنین ظاهر میشود از بعضی احادیث که قایل شدن

باین معنی میسوم فرج قایل شدن بجهنمی قول و ووم است و آلی بیکسیت و بهر قضا
و در بیان احادیث تفویض نیست چنانکه از کلام حضرت امام محمد باقر علی بن موسی
الکلیه در رساله که در باب نفع و ضرر تفویض و فحاش امر بین امری فرمودند زیرا
که آن حضرت در آن رساله بعد از بیان کردن جبر و تفویض و در کردن بر جبریه
چنین فرموده اند که الله تعالی تفویض را که حضرت صادق یعنی پیغمبر صلوات الله علیه
علیه باطل کرد و مردود گردانید آن جماعتی را که قایل شدند باین پس آن تفویض عبارتست
از قایل شدن باینکه الله تعالی واگذار داشت به بندگان خود را باینکه امر و نهی خود را و افعال
که دارند را از بعضی ایشانرا تکلیف نخست بخیر پس اگر چنانچه باشند که الله تعالی واگذار داشت
باشد بندگان را بطریق احوال بر آید لازم است بر الله تعالی اینکه او معنی شود بهر چه بندگان
او اختیار کنند از کارهای خوب و بد و بر آید میسود که بندگان او بجهنمی قایل باشند
و هیچ کدام از آنها مستحق عذاب نباشند بجهنم بسبب آن کارهای بد که کرده باشند
و زیرا که الله تعالی را معنی است باین کار را بسبب احوال کردن او بندگان را و امر و نهی کردن
و این را بعد از این کلام آن حضرت چنین فرمودند که و بر سبک و باین معنی
قایل شدن تفویض بر و معنی باینکه بندگان او هر یک یکدیگر را می گردند و خدا را مخلوق
ساختند و بر او لازم گردانیدند باینکه قبول کند بر جبر که ایشانرا اختیار کنند از کارهای

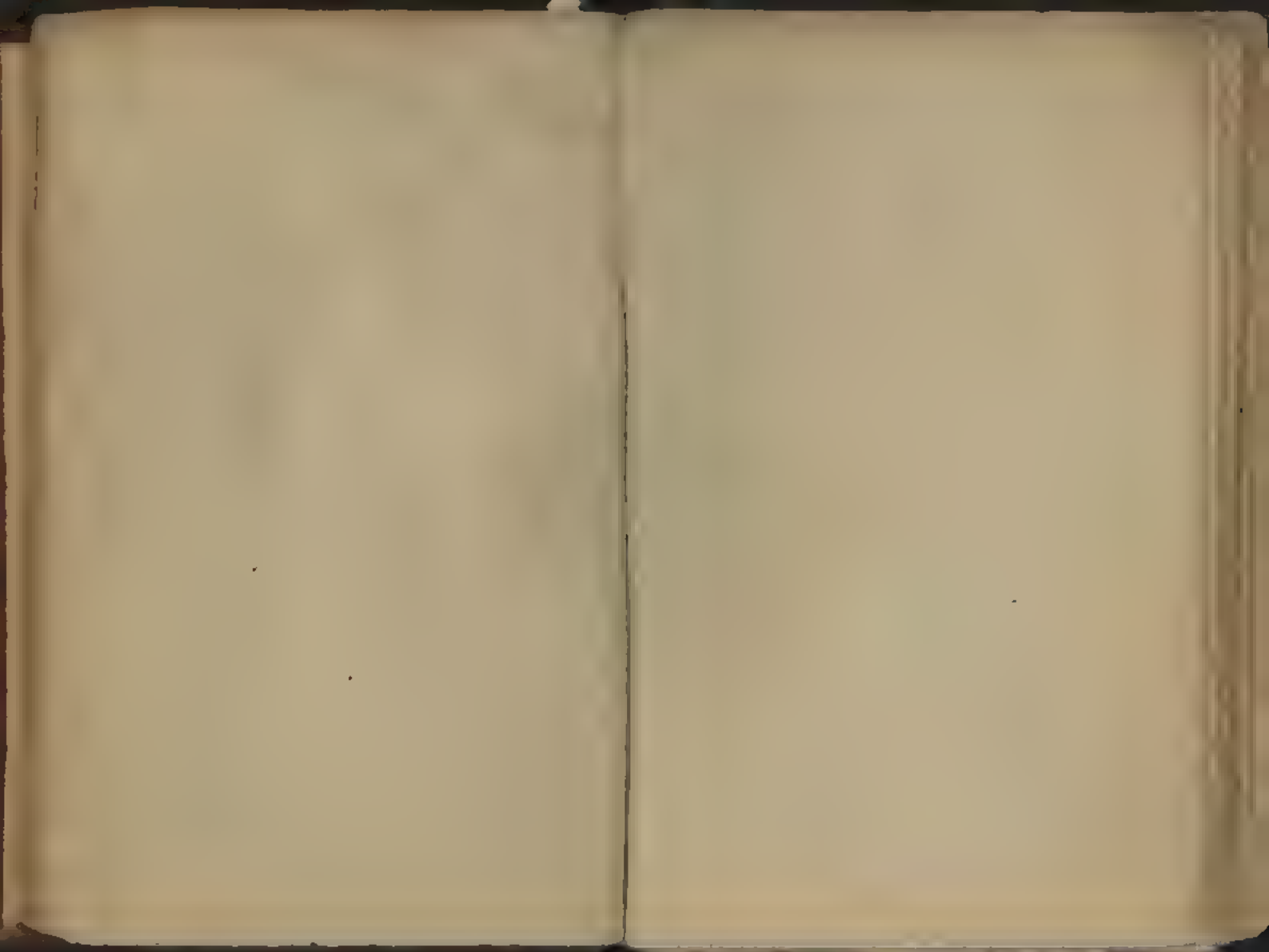
دوست دارد و هذا في حق ان کار او خواهد دوست مدارد از پس لازم ترايد
 با هم اين دو را معنی مستقي و معلوم شدن معنای غرضي با اينکه الله متعالی خواهد
 از اينکه تکليف کند بنما را برودني خود برودني خواستش خود پس اگر از پشت بيايد
 لغرضي خود را و ماري که در اين افعال اين را برودني خواستش خود نشان در کفر و کمال
 پس اگر از پنهان کار نشود و اگر از پنهان شدن چيز را نشان مينست و بعد از آن
 آن حضرت شالي و الله از بياي توضيح اين معنی و بعد از آن مثالي فرمود که هر که قابل
 شود با اينکه الله تعالى او را نشاء قبول کند و امر و مني خود را بندگان بجهت حق که ايات
 که بجز اينها دو جيب که در اين راه بود قبول کردن هر چه در اين بندگان عمل کنند از اينکه
 و بعد بطلان که در اين امر و مني الله تعالى را در اين جيبش طول بسيار دارد و مانع از اين که از ان
 بقدر ايتاج و چنين طاهر و مفود از اين حيث که قابل شدن نعمت قدرت خدا لازم ميآيد
 بر تقدير يا بل شدن نعمت تکليف چنانکه انکار بدمه اينکه موقوفه مير به قابل اندر نعمت
 قدرت خدا و در کمال مضائقه نداريم در اينکه موقوفه بر طاعت باشند معني از ايتان
 قابل شده باشند معني اول و معني معني دوم و معني معني سوم اما حسب موافق که از
 فتکا اشاعراست نزد عقل کردن طاعتهاي مشرک و طاعتهاي مشرک چنين معني کرد که
 موقوفه معني انداز طاعتهاي مشرک که معني از ايتان ميگويند که الله تعالى او را نشاء قبول کند

و نيا را با اينکه در دوست بگفت رسول صلي الله عليه و آله و بعضي از ايتان ميگويند
 که الله تعالى او را نشاء قبول کند و الله تعالى او را نشاء قبول کند و الله تعالى او را نشاء قبول کند
 و ظاهر اينکه اين طاعتهاي مشرک را الله تعالى او را نشاء قبول کند و الله تعالى او را نشاء قبول کند
 که اينها بگفت خود از ان بگفتند و ما نشاء قبول کند و الله تعالى او را نشاء قبول کند
 اول بيت صلوات الله عليهم و الله تعالى او را نشاء قبول کند و الله تعالى او را نشاء قبول کند
 امر بين امر بين عبارتيست از امري که بجهت جري و تقوي معني در ان امر بنا شده و ان عبارت
 است از ايتان قدرت بندگان و تکليف بودن ايتان با معني ان تمام مجبور و زکوة بندگان
 بر کار او اينها را نشاء قبول کند و الله تعالى او را نشاء قبول کند و الله تعالى او را نشاء قبول کند
 باشند بگفت قدرت که از اين ميکنند و فعل و ترک ايتان و الله تعالى او را نشاء قبول کند
 که بعضي کار او را بگفتند و ميتوانند که بعضي کار او را بگفتند و الله تعالى او را نشاء قبول کند
 براي اين قدرت و از ايتان بر طرف کند و چنين حيث که الله تعالى او را نشاء قبول کند
 باشد ايتان را في تکليف بجهت که هر چه خدا بندگان بگفتند بگفتند بگفتند بگفتند
 مني و مقبول کردن آن امر و مني و قدرت دارد و براي اينکه ثواب و هر چه که در ان بر داند
 او را و عذاب کند که او را بگفتند و الله تعالى او را نشاء قبول کند و الله تعالى او را نشاء قبول کند
 و ايتان و معني بر معني جري و تقوي معني و ايتان کردن امر بين امر بين با معني که مذکور

السجانية فبني بالحروف عبارة عن حركات العقل لان الحرف
 هي حرف الشئ والاصرف هي الحركات وسمي انها اربعة
 وهى قول الحروف في غير مصوت لما كان يذهب الهم الى
 ان هذه الحروف المذكورة عبارة عن الاصوات اذ الله
 عليه السلام بقوله وهو الحروف غير مصوت اى لا ينفث
 هو سجانة بالحروف والاصوات وفي الثاني هكذا ان
 الله خلق اسماء بالحروف غير مصوت وعلى هذا قوله بالحرف
 مطلق مصوت ومعناه ان ذلك الاسم غير مصوت
 بالحروف وهكذا بالثانيها رجمة الى الاسم واما على
 ما في نسخ التوحيد فالجميع تقديس الله سبحانه وكلها صحيح
 اذ هذه الامور كلها كانت مسبوقة عنه تعالى كذا كانت مسبوقة
 عن العقل ايضا وباللفظ غير منطوق بضم الميم وفتح الطاء
 المحال في اللفظ اسم مفعول من الافعال ومنصوب ما يخرج
 النطق بفتح الميم وكسر الطاء اى لا يحصل هو تعالى النطق
 باللفظ بمعنى انه لا يلفظ به او انه تعالى ليس بلفظ
 يحصل في النطق وتقبل ان يكون كانه عبارة تباينت
 ان يكون كانه اشياء تباينت وبالشخص غير محدد
 الجسد

نفسه هو محل صورة وانفوس هو في محدة في عقله
 والمعنى انه ليس تعالى صورة في مادة او نفسا متحد في
 بدن حتى يصير بذلك الجسد تحكما منظورا اليه متعينا
 بالجسد ويظهر منه ان اطلاق الشخص انما يصح في
 الماديات دون المعانيات ويحتمل ان يكون المراد بالشخص
 هي مادة لان الشخص انما يحصل بها فلا نفسا شخص بالحقيقة
 والمعنى فيكون انما تعالى غير متحد في المادة اى غير متعلق بها
 وهذا اظهر من كان مرجع العقدين واحدا كما لا يخفى وبالله
 غير موصوف اى لا يوصف بوصف يشترك فيه مع غيره
 حتى يلزم تشبيهه بغيره ونسبه لغيره وباللوح من موصوف
 اى لا يضره شئ حتى يغيره من حال الى حال تشبيهه بالحال
 بالاضواء ويحتمل معناه الفاعل لكل معنى منه تعالى شئ
 عند الاقطار اى لا اطراف له والاطراف اما ابعاد او
 اجزاء خارجية كانت او عقلية بعيد عنها الحدود والحد
 هو نهاية ما ينزى به الشئ اما ابعاد او علل او علل اما
 علل القوام او الوجود لكل مسلوب عنه تعالى شئ عنه
 مست كل متوهم اى ممنوع عن ادراكه القوة الحسية المتناهية

بالوفاة اذ لم يلزم له فكيف يدركه مستند مستور
 استثناء سبحانه عما في كونها باطن وبصيرة ليس بان
 شئ سائر ولا شئ يسره فالعقود انما هي ارباع
 سبحانه من صفاته بطون وبطن في ظهوره جعله كلمة تامة
 انه تعالى المخلوق ذلك الاسم جعله كلمة اي حقيقة من حقايق
 الالهية فامة لا يعرب عنه شئ اذ سماء ما يفيض منه
 ويشتمل على جميع ما تحتها على اربعة اقسام ليس واحد منها
 قبل الاخرى بل مشتملة على اربعة اقسام والامر اهي حروف
 المذكورة قبل وقررت انها عبارة عن جهات وهي اربعة
 كونه عقلا كليا صادرا عن المبدأ الاول غرضانه بلا وسعة
 والتأنيبية كونه متوجها الى غير سماء مستفيضات كمالا
 والثالثة نظره الى نفسه وانه نفس النظام لكل العمل جميع
 الاشياء قابل للظهور والرابعة كونه قابلا للظهور والو
 شاملا لاطراف الجواهر الغيبية المحضية المكتوبة في الكون
 لمعانيه سبحانه وشكر الاله فضايله غرضانه وظاهره
 هذه الجهات الاربع ليس واحد منها قبل الاخر فاعلم ان هذه
 اشياء لافاقه الخلق بها اظهر من هذه الاربعة ثلثة
 فليها

بان اوجد من هذه الثلثة ثلثة اشياء اما من الجهة الثانية
 العقل واما من النظمه الثالثة فالهوى واما من الرابعة
 فالنفس وليس هو من الجهة الاولى بمصدر لشي من الاشياء
 لانها جهة تالية ونظره ونوعه الى ما به اللغات
 من هذه الجهة الى ما دونها فنفسه وحجب واحد منها وهو الاول
 من الاربعة اي كونه عقلا لان العقل محبوب عن الاكوان
 ولانه لا يتحرك اصلا فهو في غيبه مستور وهو الاسم المكتوب
 تحزق هذه الاسماء الثلثة في انفسه الضمير والقلوب
 في انفسه للاسماء الثلاثة وصير مفعولا محذوفه جم او
 الاسم المكتوب يعني ذلك الواحد محبوب هو الاسم المكتوب
 المحذوف بهذه الاسماء الثلثة التي ظهرت تلك الثلثة
 ذلك الواحد بان صارت مظاهر لاحكام ذلك الواحد
 حاكمه لا فاعيله وبالجملة المراد هو ان العقل مكتوب
 في معلوله الثلثة هي وهي مصاحبه لان العلة كما يكون
 ظاهرة بالمعلول معناه ان المعلول انما هو اثر العلة
 والحال لا فاعيله كقولك محففة فيه لان العلول شات
 من شأونه فليسا ينسب به العلة فنسب لما كان الواحد

من هذه العلويات الثلاثة ايضا عقل والعقل من شأنه
 الاختفاء والظلم ليكون اظهر من النفس صورة فاعلم مؤثر
 في الخلق فالثلاثة مختلفا عنها الخلق المذكورة في الحديث
 هي النفس واليهوى والصورة المتناهية بالطبيعة الكلية
 فالظاهر هو الله متبارك وتعالى لما كان العقل جبرية و
 مجعولة مظاهر اسم هذا الاعظم قال ان الظاهر في الحقيقة
 في هذه الاسماء وفي كل ذرة في الارض والسماء هو سبحانه
 ليس لها من انفسها ظهور بل هي على سبيلها البسيط و
 وما شئت رتبة الظهورات هي الاسماء بمعنى ما اتم واوكم
 اي من هذه هي وسبحانه كل اسم من هذه الثلاثة وهي النفس الكلية واليهوى
 الكلية والطبيعة الكلية اربعة اركان اي اربعة نواع
 مستخرجة تحتها ويقوم كل واحد من الثلاثة هذه لربعة الحقيقة
 بها ويظهر احكامها فيها ويقوم مقامها في ذلك انما هي
 ركنها اذ الحاصل من ترتيب الثلاثة في الاربعة تناوعا اما
 النفس الكلية فهي الاملازات الاربعة بقرين الزيف
 لا يعصون الله ما هم يفعلون ما يومرون اي
 لهم واعلاهم اسير في صاحب المصور وباعت في

القبور

القبور وثانته فيج هو الروح في القوالب المتغيرة و
 افاضة الصور والكالات على المواد المستعرة والتأثير
 ميكانيك ملك الرحمة والمخلوق للرفقة وفعله التمديد و
 والتمنية وابصار الرغبات والتفديرات والتجربات و
 خبر مثل صاحب الوجود المطاع في السموات والمخل للكال
 وهو المحزون عن الله الاحكام الالهية والواسطة في
 المعاني الحقيقية والانوار الربانية والموسد للنبي
 والاولياء والموافقين بالخاصة العقلية والاربع غيرها
 وهو القابض للارواح المبدل للصورة الفاعل للانقلاب
 والاستخلاص ومنه قيام الخلائق عند الله تعالى وما
 اركان المادة الكلية فاربعة ايضا طبق الفاعل المذكور
 وجزاءها حسب قبول افعالها احدىها المادة القابلة
 لفحصان النفوس والارواح والصور وثنائية المادة
 القابلة للنمو والاعتناء والحركات والثالثة المادة
 المستعدة لقبول الكالات الحقيقية والمعاني الالهية
 والرابعة المادة القابلة للاقتلابات والاستخلاص
 والتبدلات سواء للصورة والنفوس وما اركان الطبيعة

الكلية فاربعة ايضا حسب تعدد المواد والفوا^{احدا}
هي الصورة الكلية المنفوخة في الاجساد القابلة للصورة
والنفوس والامواج والثانية الصورة الكلية الحادثة في
المادة الغضبية من القوى المباشرة للطلب والرفع والثالثة
والاوصال والثالثة هي صورة الكالات العلمية الفاعلة
على المقرب الشريفه ورابعة هي الصورة الحادثة من
الانقلاب والاستيالات والانعكاسات والثانية
من موطن غيرة فتثبت فان في ذلك علو ماجة ^{المعبر} يقال
البا ايدى الخاضعين في الحكم ان المواد الاربع
وكذا الصورة الاربع على هذا الترتيب انما هو على حدة
النفوس ولك ان نأخذها الامم حيث هي كذلك بل على
ترتيب اخر طبيعي ووضع الذي يتحمل ان يكون اما
الاو هي الصورة الجسمية والثانية هي
الصورة البسيطة النوعية والثالثة هي الصورة
المركبات الغير الشاعرة والرابعة هي المركبات الشاعرة
وتكون الصورة الاربع هي تلك الصور التي ذكرنا
تم خلق لكل مركز منها تليها اسما فعلا منسوب الى البهاء

انفعل

انفعل يعني الفاعل فيصم الله الوصف به وتكون منسوب
صفة بعوضه للاسم ان خلق هو سبحانه لا يخل كل ركن
من الاركان الاثنى عشر تليها اسما فعلا فاعيل منغثة
وهذه الاسماء منسوبة الى تلك الاركان بمعنى ان حكم
تلك الاسماء ظاهرة فيها وببسيها يعقود تلك ان كان
على فاعيلها وهذه الاركان روحانيات تلك الاسماء
على اصطلاح بعض العلماء اما الاسماء المنسوبة للمركبات
الاربعة للمادة على الاحمال قد ثابت والقوم والنا
والواقي والمحيط والخبر والوارث وامثالها والاسماء
المنسوبة الى اركان الطبيعة على الاصطلاح مثل المبرور
القدوس والحاكم والخالق والبارئ والرازق والجميل
والجليل والعلو والذو الجلال والاحكام والخالق والقدوس
والفعال والقادر والاسماء المنسوبة الى اركان الله
النفوس على التفصيل فاما التي لم يرد مثل الرحمن والمحبي
والمقتدي والمعطي والوهاب والباعث وما شرف
نظايرها واما التي لم يرد مثل الرزق واللطيف
والرؤف والرحيم والحافظ والماسك والباسط

والمواد والبار والحنان والعدل ومستل وغيره
وما نودى مؤداها وما التي حينئذ فاستكمل وعلم
والحنين والقوى والتسليم والتبصير والامتنان
والوكل والناصر والكرم وسببها واما التي
لغيرها مثل كالفانض والميت والمهلك والنجاس
والهادي والمعين والفاقر والتواب والموسر
الملك والمهيمن وما يشاكلها ثم اعلم انه لما كان كل
سكنة تلتون اسما من الاركان اثنا عشر فجميع ثلثة
وسعون اسما منه وعشرون الازمان الاربعه التي
للمعروف ومائة وعشرون لاركان النفس ومائة
وعشرون لاركان الصبيحة كذلك على ما يناسب
اقامها ولا يعلم على ذلك الا مستصغر تنويره
هو الله يقول الحق ويهدي بسبيل
فوقها امران العقل هو كل الاشياء وسريرها رتبة
البرهان عليه من طريق الله على ما الهنا الله من مصله
وخصنا نعمه وهو انه قد ثبت في العلوم البرهانية
ان سبحانه ليس فيه جهة وجهه ولا حيث و
لا

التي
مهيمن

لأن مع تعدد ما يودي الى تركيب الذات بها
عن ذلك ومع وحدتها يلزم عروضا للذات
وهو ايضا محال وكون الجهة عين الذات
هذه من الكلام لا طائل غنة واحدة قد ثبت انه
عز شأنه برتق من الجهات والحيثيات واحد
وكثيرها وكذلك قد يحقق ان الصادق الاول
والذي ينبغي ان يتلو الا وهو العقل ويعتقد
هذين الاصلين يقول اذا صدر عن المبدأ
الاول من واحد ما يبرر الاشياء الاخر يجب ان يكون
فيه جهة خصوصية لصدور ذلك أو احد عنه
دون غيره والا لزم التبع من غير مرجع وذلك طاهر
واذا قد عرفت انه سبحانه ليس فيه جهة او جهات وحيثية
او حيثيات فيجب ان يكون الصادق عن كل الاشياء
ونفع الهية حتى لا يكون في الذات الا احدية جهة خصوصية
التي دون المتقوى وبما ثبت ان العقل هو الصادق
الاول فالعقل كل الاشياء وهذه طريقة شريفة بطل
عليه احد سوى اني رايت بعد ما الهنا الله بذلك في

فوق
التي
مهيمن

كلهم علم حكمة شكره ساعده ما عيّل في ذلك
 فاقول سر تلك المعاني ليعلم بها قيات ومن لم يحسن
 منه لا يشاء كلها ولا يخفى منها عنه ما قلنا فاحفظ
 بذلك ومن ضمن به عن غير اهله وصبلت يا نبي
 يا من في كل ما انفتحت اليك في هذا المصوّر من الامور
 الالهية التي لم تخد في مصف ولا كتاب سري
 هذا الزمان الذي قد شاع جلاله وكثر اشباعه
 يكفر بالخلق وحسب يكفر بفاعله اعلم ايها
 الناس ان طريق الحق في كل دور في الاخبار عن
 الاخبار عن الله في بيان الصفات التي بها مكنى في ايجاد
 الاشياء على ترتيب الاله والوضع الرباني بهذا الترتيب
 علم وشاء و اراد وقدر وقضى وامضى ما كوشف في مقبنا
 من اوارهم هو ان العلم من الصفات العقل والمشيئة والقدرة
 والارادة من الصفات الكلية المدبرة لان الارادة هي
 قس العمل بفتح الفاء كاور في الاخبار ويطابقه
 المتف والسرمان والتقدير من الصور الكلية لرب
 الزنوع مساهم على لسان الشرح الاقدس باملا ذلك
 انما

واحدة السبب لتساوي الوجه ولما لم يحصد هذا الوجه
 عليه فاني لذلك لم يصح عليه صف الشئ في شئ
 لا في الاشياء وموجود لا في الموجود وهذا معنى قوله عليه
 وعلم شئ وقع على اسم شئ سواء في مخلوق فاحفظ بذلك
 قال المستر في الله عند في الفؤاحان المكتبة هذه المعاني السبعة
 الثاني وعشرون ما مع قوله صلى الله عليه واله كان الله ولم يكن
 معه شئ الخواب لا في صفه الشئ ولا في صفه ولا في صفه ولا في صفه
 ولا في صفه فانه وصف في لرب الشئ ولا في صفه ولا في صفه
 لكنه مع الاشياء والى استيا ومعه لان المعية فافقه العلم
 انتهى طه الشريف قوله سبحانه قل ادعوا الله او ادعوا
 ايا ما تدعونه فلا اسماء المحسوس بل على ان سم وسم كاسم الله مع
 جميع الاسماء ولذا حرم استعماله في غيره كما الامر في اسم الله ذلك
 راجع الى يا وشرقي ذلك على اسنح في هو ان الزمان بدل على
 الرحم الواسعة كل شئ حتى انها تسع الغضب ففهمه صا
 رحمة ناعسا وكافي القدسي سمعت رجلا عظمي ففهمه رحمة
 جميع الاسماء وذلك لا تساع الا ان المولى يبين بين اسم الله
 هو ان اسم الله انما هو لم يزل واسم الرحمن للتحقق والوجود هكذا

دني عشر

قبل قدس قال المولوي قدس سره في المشق بالفارسية
 ونما قال در بابهم مبحث ذات او مات او يم مات او يم
 مات او قوله عليه السلام وهو التوحيد الخاص بشارع
 الى توحيد الذات اراد عليه السلام ان في الاسم والاسم سلم
 النعت والصفة واستدلوا لكل عند سبحانه ومجلا
 الالباب اذ عز شأنه هو التوحيد الخاص بشارع
 نعت جعل الصفة اذا لفت في الحفرة الاحدية ولا اسم ولا
 نعت له هو ولا غيره وفي الادعية باهو يا من لا هو الا هو
 والمجد لله حق جوده وباسناد عن هرون بن سعيد
 الملك سئل ابو عبد الله عليه السلام عن التوحيد فقال هو عز
 وجل نفوت مثبت موجه لا مبطل ولا معدود ولا في
 شئ من صفات المخلوقين وله عز وجل نفوت وصفات خاصة
 له ساكنة جارية على المخلوقين مثل سميع وبصير ورو
 والحييم واسماء ذلك والنفوت نفوت الذات لا
 يليق الا بالله تبارك وتعالى والله يور لا ظلام فيه حتى
 لا موت فيه وعالم لا جهل فيه وصدق لا من فيه ربنا
 نفوت الذات على الذات عالم الذات صدر الذات

نور

نور

قال

نور

ما العلة يحتاج الى بيان في التوحيد على يدون
 ان يعتقد في الواحد الاله سبحانه وفي صفته مثبت
 موجود نفوتات بمعنى ان نفوت بمعنى لا جهل ولا
 جهل ذات بمعنى له الوجود او ذات في نفس الوجود
 او الخاص كما يقوله المحققون ولذا رده بقوله لا مبطل
 بيان للثبوت والوجه في ذلك انه لما كان هذا الوجود
 العام والوجه منشا وفي معنى ان كل ما ينصف بالوجود
 فيتنصف بالوحدة لا في حالة حتى ان الكثير واحد من جهة
 وكان اطلاق عليه لم يفظ الوجود عليه سبحانه فقال
 ولا معدود تنزهها له تعالى عن الانصاف في الوجود
 اي لا يدخل في القدر اهل موجود وهو معدود لما كان من
 المساوقة وهذا لما امر على الاستمرار في اللفظي والحق
 شئ من صفة المخلوقين اعلم ان صفات المخلوق صفا
 مستف منها مختص به من غير نقصه كالامكان وال
 الاحتمال والتركيب والخمس الكمال الكيفية والكمية
 وسائر الخالات التي من عوارض ذاته ولا دخلها تعلق
 هذه الصفات على بقية سبحانه وصدق عليه الانصاف

نفسه على

سبق
 في تحقيق ذلك
 كما هو في
 الوجود وان قوله لا
 مبطل

وصف منها كل ما كان علم وقدرة وعيها من الصفات
 الكلية التي يتعلل فيها تعالى في جميع أينا ما لا يشترك
 اللغوي أو بمعنى علم في صفات فالصفة متعينة
 في هذا الكلام هو الأول من الصفات لأنها هي عنوان
 والاحتياج والامكان الممتنع عليه في سيج بيان
 صفات الثاني في تحقيق النفوت والصفات ولا عني
 نفوت وصفات قد عرفت ان في مرتبة الاحدية الذي
 لا يبع اسم ولا رسم ولا بع ولا صفة بل الهمم فيه
 الكثرات واستتمت لك لديها الصفات فالنفوت
 والصفات اما هي للمرتبة الالهية المستحقة لجميع
 الصفات التي هي لمرتبة الذات والكليات انما
 واعلم انه كانت صفات المخلوق صنفين كذلك
 الكلمات الدائمة له كما قسمنا قسم منها ما يشترك
 فيه المخلوق اسما فقط على مرتبة اهل الحق وحقيقه في معنى
 كما قاله المحبون وذلك كالسميع والعلم وغيرهما
 قسم منها لا يصدق على غيره سبحانه كالرحمن وانه يوصف
 بكلامه ووصفي القسم الاول صفات والثاني لغوي

ما ذكره

بعينه منه المعنى على غير ملكه واحدا في معنى في صفات
 عند طلاق العلم ما لا يسبب اليه فيما نحن فيه واما ما في الشر
 لا يوصف بالاعداد بل العلم نفس الموصوف له اعني بوقت المقدسة
 مثلا نقدر سواها من الملوك بالخصوص في مدرك من مدرك بل
 مثلا ملكة مثلا يكون ما في هذا القصور في الحديث ان الله
 احببت من القول كما احببت من الابصار من الله الملك
 بطلوبه انتم واما ان فان علم يمكن البشر من وضع اسم الله الذي
 بقدره على ذلك فيكون في صفه تعقل المسمى بوجه يتما
 عامد د بهذا يمكن في صفه تعالى والحوار انها اما ان
 تدرك بمفهومات كلية محصورة في فرد ويكون اللفظ من عاني
 خصيصه لمفهوم ذلك الكلي لا في حقيقة بل يكون علما ان كل
 المعنى انما هو للوضع وحيال الموضع له خصوصية التي يصدق عليها هذا
 المقنن الكافي من وهذا علم بل انما ينطبق تلك المضمرات
 وسواء الاستاثبات او لا وفي البرهان ان علم على النفس بوجوب صفته
 تعالى مشعرا في مرتبة لا تدرك الاسم ولا رسم ولا عت ولا وصف فانه
 ويوصف الالهات التي هي لله تعالى وحاصل ان الله اسم المراتب
 مرتبة الالهية المتأخرة من مرتبة لا تدرك الذات التي هي البسيطة

كانت عليه

ولا ريب ان الميزة الاولى هي تميز الذات مع جميع الصفات ولذلك
 كانت اللفظة الشريفة اسما جامعاً لجميع الاسماء واما ما
 لا تميز الاسماء كما يظهر في الآثار وجميع الخلق انما اهل الاسماء فكيف
 يكون على ان لا يعطيه سبحانه شئ بل كل هالك عليه وتماحي
 اسما ولا ينفصل ^{وساوية} ما نسخ بالبال ان العلم شئ
 شئ شخص مخصوص وقدر البواهي ان الفاظ على ان لا يحصى
 ولا حيز ولا حيز له في نفسه ولا وصف هو سبحانه بالخصنة والتميز
 والكثرة اذ هي من الميزة وهو منزه عنها ما لا الله تعالى يقول تعالى
 علوا كبيرا فالحق بان الله سبحانه اسم للوجود الحق الجامع صفات
 الالهية المنفردة عن الوجودية المقدسة من سرك في الوجود و
 سائر الصفات والافعال المنفردة من صفات الحار والبارد المنفردة التي
 الحقيق والبقاء السروري اذ كل ما سوا غير مستحق للوجود بل
 وانما استعاب من الوجود وسائر كالاته وكل شئ هالك الا وجهه
 ولذا لا تملك الاسم على ان لا ينفصل عن حيزه ولا يماثل به
 معاملتها فاحفظ بذلك فان هذا المقام من تميز الذات على كل
 من العلم من نقص هذا المزم وبسط هذا البسط من الكلام والحمد لله
 وفي هذه اللفظة الشريفة اسرارها وانظر الى

هنا

منها الالف ومعرفة انها على ان تدل بها على الذات لا صفة
 وانها الالف التي تدل بها على اتمية الالهية التي لا تدل مع صفاتها
 الى ما عتبا وهي مولى اللفظة الله وبصيرتها بقى بعد وضع صفاتها
 وفي ذلك اسرارنا اصدى ان سبحانه هو الاول والاخر والظاهر
 والناظر ان ليس في الوجود الا ذاته وراثته ان لا تارة والباقي لا شئ
 محض كل شئ هالك لا وجهه ان العاقل العظم من طريق على
 ان وهو من اسماء الله في الجنة ان كلمة لا اله الا الله هي
 ما اجل في هذه اللفظة مقدسة ما يحيط بظواهر الحروف والكلمة
 هي تكرار حروف اللفظة من غير زيادة وما عتبا على ان تكرار
 على نفي لا عيار واثبات هو حدها وتعرف ان اللفظة تدل
 على هذا المعنى بقرى روى الشيخ تصديقها في تقييده
 باساده عن الصادق عليه السلام انه في الالف الا اله الا الله على
 خلقه من نعمته بولاهم واللام لزام الله خلقه من نعمته والهاء هو
 لمن خالفه بحد والواحد علمهم اقله وفي ذلك اشارة لطيفة في اسم
 مظهر اسم الله الاعظم فافهم في تحقيق معنى كلمة
 لا اله الا الله وفيه وصلوات علم ان هذا اسئلة مشددة
 وهو من لادن من تعدد حروفه في اللفظة من وجود وما في معناه ولا

مسمو امكان الكبر والحرمان فلهذا يكون قد لا بد على وجود مستحق ويحق
 عونا فلهذا يكون نصا في التوسل بها فلهذا يكون نصا في التوسل بها
 واعاد المقوم عن ذلك وجوه انا منع حجاج في التوسل بها
 على ما نقل من الحاشية عن شيخهم من انهم لا يثبتون فيه وهذا هو
 مردود بان يخبرهم ان هذا هو الذي كان في الاندلس في ذلك الزمان
 ابن الحاجب ولعله قال بسا اذ بنوا تيمم بحديثه ورواه ان كان جوابا
 في استواء او قاصد فيمنه ان له عليه من القول والبيان
 انما المقدم هو الموجود فكما منع علم الاحاد في ضرورة اشياء واجب
 يمكن التوجه لادراكه ان اشياء التعصبين وان كان كما علمت
 يجب ان يكون بالفعل سببا في وجود الذي هو مناط الوجوب وذلك
 لان قد رتب ان الله اسم الموجود على وجوب وجوده باضا ومن
 الحيز والتمسك به فانه في الحق انه من ان يثبت وجوب وجوده
 الكلمة تدل عليه واعتبر الحق الذي بان المقدمه لثبات
 المعصية بالحق هو واجب وجوده عن غير التوسل في كماله فيبقى
 قائم بعبودية الاحكام وسبيل الى الواجب بالذات فيكون الاحكام
 عندهم معبودة بالحق والحرمان ان عبادتها ان كانت للوسيلة وليس
 على ما اعترف به وصرح بالقرآن في قوله تعالى عبادوا الله وهو
 هو

حاشية

مستغاثا

حقيقة
 منما في باعد الله فلهذا المقوم باحق هو الواجب بالذات
 لا الامكان وانما يكون الامكان في العبادة وايضا العبادة
 هي بناء على التوسل كما صرح به اكثر علماء العربية ولا يثبت انها
 على تقدير التوسل والتوسل ليست الا الله على اننا لمنا
 ذلك بقوله عليه امكان الاحكام ان كان تمامه ان يمتنع
 لكن لا يجب ان يدركه الكلمة فمخرج من ان يكون
 على معنى لا يثبت في وجود الله وهذا قد كان في التوسل
 واما عدم مكان غيره فاما يستنبط من القرآن او يضرب
 من البيا سلطانا الى ان لا يكون هو الممكن ولا يتم
 عدم الدلالة على الوجود ان الله تعالى له ذلك
 لما رتب ان الله اسم الموجود الحق الواجب وجوده ولا
 لذلك صرح كثير من علماء كماله بالحق والتمسك به
 القرآني بان نقطة الله تدل على الوجود فقالوا ان في قوله تعالى
 شهد انه لا اله الا هو لطف ايضا الى هذا هو قول
 الامام محمد بن علي بن ابي طالب عليه السلام في حديثه وهو على ما
 توحيد نصي وفي علي بن محمد حيث قال عليه السلام فالله
 دليل على الحق وهو قوله عز وجل شهد الله انه لا اله الا

اهد

ان التزم من الخلف هذه باب الذهن الى كل مدعي بطلان
 في الامكان والوجود كليهما وعرض المحقق الذي في علمه
 في صورة الخلف فيقول الذهن اليها على سبيل البطلان فيكون
 ويعود على كل نقد بيقين وموجب بان المدعى يتقبل
 اعترضها على ما قبل في فهم الحجة فيقول ان هذا الوجود غير
 والامكان في غير ذلك وهو ما اجاب به علامه
 وحاصله ان الحجة المحذوف هو المستبعد للعبادة في الاله في
 في الكلمة هو المعبود المطلق بمعنى لا يوصف بمسمى للعبادة
 الى الله واعتبر عليه بان قد يميز الجبره من وجوده
 لا ما بعد الله ولا في عين علوم العربية
 بانه يلزم على هذا القول بانه يكون نقا من عبادة
 غير مستحق للعبادة سريكت ذلك المستحق بها كما صرح
 عند المحققين غير مشرك لعدم مخالفة كلمة التوحيد على
 ما قرره وفساد ذلك ظاهر بانه من الجائز ان يكون
 بعض موجودات مستحقا للعبادة ولم يكن الربا على
 هذا غير مستحق فمع هذا الاحتمال واجاب هذا القائل
 عن امانت بان هذه القضية اعقوبنا لاله الا الله عليه

الذ

واشابهه يصدق بانشاء الموضع فيصدق في نفق سخفان
 الالهية عن جميع الافراد الممكنة الانصاف الالهية
 غير الله اذ لا فرق بين الله وغير الله وذلك لانه هذا الموجود
 المستحق للعبادة الذي هو علم الحق ما يمكن ان يكون الربا
 باذنه او هذا على ان هذا الصانع لقاسم في الشرح
 حيث استشهد بها الشيعي ونسب الى انصاف ان
 الموضوع بالوصف لغيره انما هو بالفعل وعارضه وقال هو
 بالامكان فخرج القولين الى شي واحد كتحقق في سائر
 هل خلاصة قوله ان لا يتحقق في هذا الجواب بان قوله
 اذ لا فرق بين الله والاله او اسلمه وليس الكلام الا الله
 ونقد بانه هذا المحقق لم يدع ان هذه تكمل دليل على التوحيد
 بل قال هو من فيه وانما الدليل على ما جرد على ان لا فرق
 لذلك الا الله كما هو مفاد الكلام ثم قال هذا الكلام ان قلت
 هذا بطله مبني على مقامه المرفوع على التوفيق العقلية
 معنى في كتاب في الدلالة لاضاب بالفعل تحت نفس الامر
 في الدلالة الا هو فقلت ان جئت بالحق لكنه يقول في الدنيا
 في بيان من قال بوجود الله المستحق للعبادة غير الله و

٥٥

اعني مع ذلك بعض هؤلاء نسبة الى سيد المرتضى فان ساد
 هذا الظاهر من ان في فان الكلمة رافعة للشرك مطلقا وليس
 صائرا في التوحيد اعلم انه قد يتوهم هذا القول
 هذه الكلمة الشريفة غير مطابق للوجود ذمالة الله لا
 معبود سوى الله وخالفه الكفر يعبد غيره الله
 وهذا التوهم مخرج من العلامة القمي ان ما اوردت
 انه لم يرد عنده من الحق في عبادة واما التوهم فاجاب بان
 عن ذلك لوهم بان الله وان كان في اصل معنى متعدي
 لكنه غلب على العبود بالحق فيكون بمعنى ما في الحق
 سورة الله واعتبر عليه بان الذي غلب على المعبود بالحق
 هو الله معناه باللام لا مجرد اعنة على ما يظهر من عبارة
 صاحب الكتابان حيث قال والاله من اسما الاحوال
 كالجن والفرس ثم غلب على العبود بالحق كما ان النجم لم يكل
 الكتاب ثم غلب على النشأ وقال في حاشية الكتاب انما
 بقوله ثم غلبه هكذا معناه باللام غلبت على المعبود
 بالحق ومن لا فاسل من تكلف في عبارة صاحب الكتابان ما
 لا طائل ختمه ويكونه الايات الواضحة في القران في غير موضع

بقوله

اقول واما الخفي والتحقيق بالصدق في المقامين
 كليهما فيستدل به في حق من مات انك تدعوت ان
 الله اسم للوجود الحق الذي يجب حرمه الصانع لجميع المخلوقين
 التسمية متضمنة في الجاهلية والاسلام وعند المخالف
 والموافق ان العبادة ليست متصلة بالحق تعالى
 الخضع وكما الاطاعة ونهاية المحبة كما قال الله تعالى
 فترى من انحرى لهم هواء ان عبدة الاصنام والاعمال
 والروحانيات لا يعبدون هذه لانها خالفهم وصانعهم
 بل جرد وبعدها عن التقرب والوسيلة في الرب الاسرار
 وسبب الاسباب وذلك لتفهم ان بعض هذه الصور
 التي هي كالشريعة وحمل ظهور كل الرحمة وبعضها مظهر
 في العالم لشعبي ياد الله انقل فاذا انزل احد للصم للصم
 والناسل وغيره كان في الحقيقة تذلل وخصومة ذلك
 الغير للصم فانيه ما في الباب انهم كادبون في هذا
 الزعم والاعتقاد صالون من طريق الحق والعداوة
 ما قلنا اشار به بقوله ويقولون هو لا شفعا
 عند الله ان جميع اهل ملا متفقون على حصة المبدء

بيان

لا والله العالم لكن اختلاف في صفاته فتعظم في صفته بالان
 بجنابه سبحانه وعلى هذا وفي له ويات لا نسو لا دهر
 الدهر هو الله يعني بذلك ان القائل الدهر من الضميرين
 امداد بالدهر ما امداه اصل الحق من الله الالهة في العلم
 والاحتياط عنه لكن اعتقد وحده ومداينه وفي ذلك
 اشارته في كنهه من الروايات من سار معنى توحيده في
 توحيده الصدوق منها ما روي باسناد من اليعاقبة
 الجعفي فاسالت ابا جعفر ثانيا عليه السلام ما معنى
 الواعد قال الذي اجتمع الاسماء عليه بالتوحيد كما ان
 وكان سائرهم من خلق استوت ولا من يقولون به
 اقول لما نقل انهم سار في نفسه الكبير من له
 اصل من اهل المل ولا غيرهم الى ان ما في السموات والارض
 يكون انبيس وما كان به احد لم قد ذهبوا الى شدة ما
 الخير ولست كما جوس وابن ذلك من ذاه على ان الكثر
 ذهبوا الى انهم من مخلوق بزه ان وكذا جميع اصل ما
 متفقون على جوب بغير مبداء العالم والخص لا واد
 يتكلم سبحانه انه قد ثبت بالعقل والنقل ان عوقب

لئلا
 ودل

الش

انشاء راجعة الى الله بجميع الحامد من اي حامد لا يحسن
 فهو لله وله الحمد في الاولى والاخرة ولا ريب ان الله
 في من الحامد على اعلاها طر وفيها في حقها خاصة وذلك
 لان كل وجود وكل حال وجود فانها صفة من وجوده وبنية
 من بنيتها من وجوده وشهوده تذكر هذه المقدمات وتفتها
 نقول الاجز الخدوق هو الموجود والاله هو المعبود مطلقا
 المعنى لا معبود في الزمور الله واحد القهار ولاعباد ولا
 في الطاهر الا وهو يرجع الى الله العزيز الجبار وليس المعبود الا هو
 لكن الكثر الناس لا يشعرون واما ما عداه فهو اسما يعينها اسم
 واما بانكم ما انزل الله بها من سلطان ليس عليها دليل ولا بها
 وعلى ما قد ايدى في ذلك لفتن في ويرفع الخلاف من الدين فاحفظ
 بذلك فان ذلك هو الحق امين والحمد لله فيها
 سر الهية حقيقة الذكر هو نشان ما سوي المذكور
 ومن جملة الذكر والذكر مع ذلك الحقيقة لبيان ذلك
 والبع وقد كره ذلك اذا نسبت فاذا تحقق العدل ذلك مقام
 استولى عليه المذكور حتى يكون المذكور هو ذلك كرهنا ان
 غير الله وهذا اسرار لا يحتملها الا هم كذا في الآلة

الآلة

تدل على كل معبود سوى الله كذا في نذر على سبيل كل معبود
 غير ذلك المعقولات لم يلق الا في اول اظهر ان ثبت له وجود
 واما ما قيل او صفته حقيقة فقد جاء في معبود له
 سوى الله سبحانه وايضا يدل على ان معبود به
 عزه انه كذا في نذر على وجه كل عبادة اليه اذ لا معبود غيره
 وحيث انك في سبيل وما ينبغي ان يكون هذا ما ينبغي ان
 فهو الحق في كتابه المسمى بعدة الداعي في فضيلة الذكر الجليل
 صلى الله عليه واله ان الله تعالى يمدح على خلق الذكر فيقول
 على سبيلهم ويكون ليكن انهم يؤمنون على ما هم فاذا اصبحت
 الى الله يقول الله تعالى يا من تلقى ابن كثر هو اعلم فيقول
 يا من انا حاضرنا مجلسا من محاسن الذكر في كتابه انما يا من
 ويقد من ذلك يخافون ما في فيقول الله سبحانه يا من انا
 انهم دها منهم واستهكم اني قد عرفت لهم ومنهم ما عاينون
 فيقولون من ان فيهم فلا فانه لم يترك فيقول يا من عرفت
 عاينته لهم ان الذين من لا يستحقهم مجلسهم في الكشاف
 انك ان الذكر يا مناد من ابي صلى الله عليه واله انه خرج على
 العقاب فقال فيقول في راي الجنة قال يا رسول الله وما راي

بكر

الجنة قال يا رسول الله وما راي الجنة قال رايها من الذكر اعد
 وهو حلو واذا ذكره او سمع كان يحسان يعلم من رايه عند الله
 فليذكر كيف منزلة الله عنده فان منزلة العبد حيث ينزل الله
 من نفسه في علمه ان غير ما علم عند ملككم ورايها واخرها في
 درها انكم من رايها طاعت عليه التسبيح كذا في نذر فانه اخبر
 فقال ان علي من ذكر في الحديث اعلم انه انقضى
 عصابة الاسلام وكن انما الملل على ان افضل الادكار ورايها
 ورايها الايراد والكل كلمة لا الا الله التي من رايها
 داني المدين ومن رايها جانا كان من المؤمنين ورايها
 مفضضا ص صا من رايها ولعل اختيار المتابع في نذر
 المدين من الكلمة ولها خاصية معينة في نذر العبد في نذر
 الباطن ونيلها الفوق انسانية وحصول النور في الملوك
 الاعلى من تلك المقدسة ومنها من الانوار من رايها
 الامار والخاص صفات الدائمة والمقاومة من الاطلاق
 الرتبة كايمنه اهل الذكر فاسا الى اهل الذكر ان كنتم لا تعلم
 فال بعض المصنفات العبد يحيا معه جامعة واعضائه
 جوارحه وقواه منزلة سكان المدينة والصلوات اقباله على الذكر

الله

بالذكر

كثرة تعدد ما ذكره على باب المدينة بقصد اسما على الذي يتفهم
 الذكاء المحقق بقصد بالذكرا بقا قلبه وجميع اجزائه وبعينه في ذلك
 طشا وبعينه وبقدره فان جوارحه يكون منارة الذكاء والشا وصدق
 في قبة القالب يستضيء بالذكرا سكان مدينة النفس ليخرج بها
 انهم والحس يقول بعينه ويخرج بكل الى ان يتفعل الكمال من المشا
 الى القلب ليتنور بها ويقطع عنده وى الاموال ثم يعكس من القلب
 على القالب فيخرج بها من الاموال ثم يذوق الشرح في الذكاء
 رضى الله عنه لا يعلم قدر هذه الشاة الا انسانة لا من ذكر الله الذكر
 المطلوب فانهم يجلس من ذكره وليس منهم الذكاء وحق المشا
 الذكاء الحق الذي هو جليس قلبه فان ذكرته فان ذكره سار في جميع
 العبد لا من ذكره بل سائر خاصة فان لم يكن في هذا الوقت لا
 جليس المشا خاصة فراه المشا من حيث لا يراه الا انسانة لا من ذكره
 فافهم هذا الذكر في ذكر الغافلين انهم كلهم قبل السر الناس منهم
 اغافلون من يحسبون انهم في المعرفة عرفت انهم في باطنهم
 لم يتم ذكرا في له وانما من شى لا وله لسان ملكوتى يذكر الله في
 كانه لا يذوق ان شى الا يستمع عنده ولكن لا يفهمون تسبيحهم
 وقال رحمه الله في باب الاربعين وخمسة من الفضائل لما كان

وتفطن

السر

المراد

قال ما

رسول الله صلى الله عليه وسلم يذكر الله على كل احياء وانما يجلس من يذكره
 فلم يذكر رسول الله صلى الله عليه وسلم والجلوس انما هو اخراج اليهم من عند
 اما بعينه او من قضاة غير هذا بقا الله اولواهم صري حتى يخرج لهم
 فكان خبرهم ومن من نفسه على من شرع الله على المشا الرسول فان الله
 لا يدان وان يخرج الرسول في مشرفة برها او في كشف بالكون الله
 من الخيرات انهم في المشرف قال بعض اهل السلوة ان الله
 اذ كان الله امنا الى امنا هذه الاخرى كل لا اله الا الله وفيه
 عز وجل ومثل كل بقية كسوة ببقية شاة الى كل لا اله الا الله
 قال ورايت هذه الكمال على صورة شجرة نابتة من الارض الى السماء
 واعصاها الوان مختلفة عجيبة وعلى كل غصن انواع الطيور
 والوان الجوري والسمان لا يوصف جمالهم وحسنهم كلام الله
 بالسننم لا اله الا الله وكان في كل غصن لرحم من هذه الشجرة
 مثل تلك الاعنان ومثل تلك الاشخاص وبسببها السموات
 ثم يخرج منها غشاغشا اخر كذلك يرتقى الى السموات وكان ذلك
 في بداية امرى حين بدأت يذكر هذه الكمال ثم تلك الشجرة هي
 هكذا وعلى جملها سنن واعواما
 المراد من الذكر المطلوب من العبد في اصطلاح المسئلة ان يذكر

فيل

باللشا ويكون حاضرا بقلبه وجميع قواه الادركية يحب يكون العبد
 بكلمة كثر انشاها وعبد شوقا الى بارئه فحق الحق به وجميع
 احاديث النفس منه ثم اذا ودم عليه هذا الوجه من الشريعة من تحلية
 الميت من الخطايا وتنقية الخوف من الحرام بل على ان يعطى له وصف
 القرب والدفق عن الادناس وتنقية العقل فليس هو الرسول والى
 الى اسراء الا على بالمطهر والقبس فينقل الذكر من لسان الى قلبه
 ولا يزال يذكر ويردد هذه الكلمة على لسانه موطاة قلبه حتى يصير
 الكلمة سائلة في القلب فزيلة الحديث النفس بنوب معانها في
 قلبه عن طردت النفس فانها اذا ستوت لم تخرج من القلب
 تنذر القلب وان سكن الله وتجوهرها بسكن نور اليقين
 في قلب السالك حتى على الحق من نور سائر عيني به فيستقر
 باطن عبيد يحكم وشرق الارض بنور جهاد هذه هو الحق الاضائي
 في عرفنا فلهذا ثم لا يزال هكذا حتى ينكشف عنه حجب تنويرها الى
 برنقى في التجليات لصفا والاسما به ثم لا يزال ينقضي عبيد
 في الحواسير بايقان محال وجلاله فيكون الحق ذكر او مذكرة
 بلشا العبد شاشا الصبح كسيرة الايمان كما قيل من لسانهم
 قدوة اذا لم يجمع نصادق على رضى بالية الصلوة وسلم سره
 جوع سئل عن خبره من مضيتا به عند تلاوة القرآن ما زلت ان

هو

صاحب نفس بيقوله فالكلمة السنه التي اخذها بالشا عليه
 بل ان شئت قلت كل واحد كرامة فالعالم من جهة الحق
 تسبح ويكفر بلقوسه طاه وقت جلاله
 العلم ان انبات الشفق ودره بك الجميع موحى به حق طاه
 والنبات على ما يدر من القرآن والاخا يادى عليه للبا
 البرهانية وشهدت عليه علوم الذوق به وهو من قلب
 كثير من الخفي كصاحبه لاشراق والحق انهم من القلة
 النادرة وصاحب الحاجات واسم كونه فذوق خيم غير من
 المكاشفين منهم اتبع العارف واخفى الكاشف في لرب
 الاعلى في حق الله عند قال رحمه الله في اخر الباب عشرة من
 الفتوحات ان الموحى الجاد والنبات له امرها لطيف
 عباد رزق غير الكشف ياها و اعاده فلا يحس مثل
 ما يحس من الحيوان فالحق عند هل الكشف حيوان باطن
 بل حتى باطن غير ان هذا امر الجاهل شيئا انسانا لا غير
 ونحن نؤمن بالايان بالاخا الكشف فقد سمعنا الاما
 يذكر الله مروي عن بلسان سمعنا احاديثا وجاهلنا في انبه
 العارفي عن الله ما ليس به كل انسان وفاقا في وضع

اخر ليس هذا التبع بل ان الحال كما يقول عا النظر
 من لا تكلف له وقال ايضا في الباطن السبعون والمائة
 بهذا لعلنا ينطق الله الخلق يسبحه فقطعهم بالتبع له
 والثاء عليه السجود له كما يقال المشران الله كسب له من
 في السموات والارض والطير ما فات كل قد علم صلاته ونسبح
 وقال ايضا المشران الله يسجد له من في السموات ومن في الارض
 والسموات والارض والحيوان والجمادات والانس والجن
 الناس واخطب بها نبيه الذي اسلمه له ذلك ما شاءه فقال
 المشران على المشران ما شاءه من الشايعان والمحدثين
 فاشهد يسجد كل شئ وقاضية لله وكل من اسلمه الله
 ذلك واسلمه دخل تحت هذه الخطاب وهذا تتبع قطري
 وسجود داني عن مجلي لهم واصوبه وانبعثوا الى الملائكة
 عليه من عن طلبة بل من اقتضاء داني وهو في القيادة
 الدائبة لم اقامهم الله فيها بحكم الاستحقاق الذي
 يستحقه في اهل الكنف وتمامه الانس وكل ما قبل
 المشران الى ما خلق الله من شئ يتبعون ذلك على العنق ومن
 الشايع سجد الله وهم داعون واخبرهم ان ذلك النطق

اشهد

عسا

عينا وثالثا لا يسجد لله وعبودية وصغار ذله لجلاله سبحانه
 فقال سجدا لله وهم خاضعون موصوفهم بعبودية انفسهم
 حين يسجد لله وانهم من امة الله فقامتها والله يسجد على
 السموات وما في الارض من اية اى من بين عليهما قال وهم
 يعي اهل سموات وانفسكم يعي التي ليست في السموات ولا
 في الارض لا يتكبرون من عبادهم من بينهم وصغيرهم ما خوف
 لعلنا انهم عالمون من سجود والهم وصف الماس من بينهم
 انهم يفعلون ما يؤمنون ثم قال في الذين هم عند سجدتهم
 للبليل والنهار وهم رايا من اى لا يكون ولا يفرون
 كل ذلك على ان العالم كله ومنهم تشهد والعبادة الاكل
 مخلوق له قوة لقا وليس الا النفوس الناطقة الانسانية
 والحيوانية خاصة من حيث اعيان انفسهم لا من حيث
 ما كلهم كاشرا العالم في التسجود والسجود كاعضاء البدن
 كلها مسجدة ناطقة الانساها يشهد على النفوس المسجدة لها
 يوم القيمة من الجلود والابدان والارواح والانس والجن
 والبصر جميع القوى فالحكمة العلى الكبير
 كما ان ظاهر الانسان ينشئ على نفسه الناطقة التي يربيه ويؤمر

وسبحها ويحياها بالسان وجوهر وقواه الجسد نبيه وارواحها
 وذلك باعداد من النفس فيفوض منها عليه ان يامر بها او يجر
 البدن وقواه البدنية والسماع الحسية والروحانية
 المسموعة التي هي جنودها باذن ربه كذلك ظهر العالم
 الانكسار والاعمال والكرامات كالانسان والحيوان
 والنبات والجماد وغيره في السنته والسماع والروحانية
 والحيوانية على صورتهم ومبدعهم الذي هو الحق القوي بذا
 ربه ويحيي ويقتلهم بالقدرة التي لا تهم لهم ولكن لا ينفك
 ذلك التسليم والمنزلة الامم تنور طاعة نور الايمان او
 لانه الايمان تابعا للعباد فالنار نور جبر ان نفسه سائر
 في عين نور منيرة فاهل منيرة في كل وجود لا لا علم او نور
 فقط بواسطة اما لا افعال روحانيا ملكها من نور نور
 على كل مرتبة من مراتب الوجود فيقدر ان تسبح الموجودات
 بذلك نور وسبحه كما روي عن رسول الله صلى الله عليه
 من سماعه واسماعه بها تسبح المحصى في كفة المقدس وكل
 مروي عن ابن مسعود انه قال كنا نسمع تسبح بحمد ربك
 وروي عن ابن عباس عن علي بن ابي طالب عن رسول الله صلى

بكرة فخرنا في بعض نواحيها فاستقبلت شجرة لا حجر ولا
 السلم على يد رسول الله فالا نشا الكامل وصاحبها
 اربع ايسر بربنا تلك الحقايق ويجدر في تلك المراتب
 فهو بعد ان الله يبعد في كل مظهر ومقام بعبادة
 جميع العالم ونحن نحمدهم فواض العالم ومراية متعاسا
 ومنازل طاعة وحسن صلوة والى هذا نرى قواه ملكه
 في الارض سحبا اى ارض عام الامكان واذا تحقق هذا
 المقام يطوى له الزمان والمكان وتصرف في جميع الاوقات
 تعرف النفوس في الامكن ويظهر له في الحال والوقت
 الادواح النورية والنفوس القدسية والاحياء الظلمة
 ومن هذا القبيل معراج النبي صلى الله عليه واله وسنذكر
 بيا نا لاكثر هذه المقالات فيما بعد ان شاء الله العزيم
 قد علمنا ان افضل الاذكار واسماها كثر لا اله الا
 ومن الاذكار الشريفة لا اله الا هو وهذه الكلمة اربعة اقسام
 عظيم في لطيف السر وفدكت انما هذه من الزمان مستعمل
 بذكره لا اله الا الله الذي علمني ولى من اوليا الله في مبشرة
 نورية وشاراني بذكره الله لا هو ومن الاذكار يسقو

من بعض ارباب الله في تقييد الروح وتقصيد المباحين
يا هو ومنها يا من يا من يا من يا من يا من يا من
يا ابد يا دهر يا دهر يا من هو الحق الذي لا يموت
فكون لك معنى الاصل في بعض الفضلاء وقد نفى
بعض المشايخ من الذكر يا هو يا من هو يا من هو يا هو
الا هو قبل فالاول فناء وعن سوا الله وانما في فناء
الله وانما في فناء عن سوا الله وانما في فناء
عما سوى الذات فانه يا من اذا شئت في الذكر وانما
بالذكر لم يطق من العبد ان يكشف لك السر الذي
الحكام والاهل في المشايخ المكونين بالوصف بالهوية
مقصود حركة السلال وسبهم الى الله
في الكتاب المذكور باسناد من ابي عبد الله عليه السلام
عليكم الله غايته من غياه والمعنى غير الغاية في حد
بالربوبية ووصف نفسه بغير محدودية فالذكر ان الله
الله والله غير سائر والعضلة الله وقال الله الاسماء
الحسنى فادعوه لها وقال قل ادعوا الله او ادعوا الرحمن
ايا ما تدعوا فلا تساءلوا الحسنى فالاسماء مضافه اليه

الارباب

وقل من ربه عليه السلام
سبحوا لله في كل حال
من ان تولى عن الله

وهو

وهو التوحيد الخالص ما علته يحتاج الى البيان
الله غايته من غياه اي الى الاسم الذي هو نقطة الله
لجامع جميع الاسماء والاسم يكسب بعدد على المكتوب
سواء علمه الايدي السائلة او لعالية على مظهر
سواء عبرة الانس الجاهلية او الحالمية على المقصود
العقول اي معنى الذي يحصل في الملائكة سواء الملائكة
الانسانية او النفوس شبيهة والعقول القدسية وتذرية
ما يقصد الشئ ويطلبه بالقدرة محدودة لان المقصود
مفسر ولوجود ما والمقصود محدود وغاية على سبيل
والشهر ارجع الى الوصول البارز الى القابض على
والعقول وهو ذات الامة وذلك على طريق الاستمرار
ومعنى عباده جعله غايته اي اسم الله غايته من جعل للذات
الاحدية غايته ووضع لها احد ذلك لها سبحانه غايته وحدها الى
عن ذلك والمعنى غير الغاية المعنى على سبيل المقصود من الفعل
بمعنى في الغاية وهو الذات الاحدية وحدها بالغاية الاسم
لان غايته من وضع الله تعالى غايته وجبته في جعل بالربوبية
ما بعده وحدث للشبهة ولو كان معنى من الغاية المستحق

فانما المقصود

عني الاسم فالذكر المسمى بالاسم هو الاسم
 يكرر الذات اي يظهرها ويوح بها كان. ذكر من غير
 اولاد وسيد. ذكر كذا. ذكر لا ولا منزه الاسم
 يقال هو الذي يكرر ذلك اسم من غير ان يكرر
 جبره ما في حديث في هاتم الجعفر المذكور في ذلك
 الكتاب في باب الاسماء حيث قال عليه السلام في ذكره وكان
 الله ولا ذكره ولا ذكر هو الله في الحديث تامر والذكر
 مصنف الى اسماء اضاف الى الصفة الى معمولها والمراد بالاسم
 اذ لا الاخرى وكذا ما اضيف اليه غيره ووجه ذلك
 لصفة. لما كان مبتدأ العلم للذات التي لها لاسم
 والصفات العليا فيصح ان يضاف اليها بالذات البسيطة
 الاخرى من دون ان يضاف بالاسم. وانشاف بالصفات وان
 يضاف اليها الاسم فتدبر وحاصل قوله عليه السلام فالذكر
 غير الله هو ان اسم الله غير الله وقوله بعد ذلك والله غير
 اسماء فربما للجملة الاولى فالقفران متغايران وكل في
 وقع عليه من شئ سواء فهو مخلوق استند الى الخلق
 الاسم واصعد غير الشئ والموصوف بيان ذلك معانها

لما كان قد ذكر
 من صفاته
 في الاسماء
 في قوله
 في قوله

الاسم هو الذي يكرر
 بالاسم هو الاسم
 يكرر الذات اي يظهرها ويوح بها كان. ذكر من غير
 اولاد وسيد. ذكر كذا. ذكر لا ولا منزه الاسم
 يقال هو الذي يكرر ذلك اسم من غير ان يكرر
 جبره ما في حديث في هاتم الجعفر المذكور في ذلك
 الكتاب في باب الاسماء حيث قال عليه السلام في ذكره وكان
 الله ولا ذكره ولا ذكر هو الله في الحديث تامر والذكر
 مصنف الى اسماء اضاف الى الصفة الى معمولها والمراد بالاسم
 اذ لا الاخرى وكذا ما اضيف اليه غيره ووجه ذلك
 لصفة. لما كان مبتدأ العلم للذات التي لها لاسم
 والصفات العليا فيصح ان يضاف اليها بالذات البسيطة
 الاخرى من دون ان يضاف بالاسم. وانشاف بالصفات وان
 يضاف اليها الاسم فتدبر وحاصل قوله عليه السلام فالذكر
 غير الله هو ان اسم الله غير الله وقوله بعد ذلك والله غير
 اسماء فربما للجملة الاولى فالقفران متغايران وكل في
 وقع عليه من شئ سواء فهو مخلوق استند الى الخلق
 الاسم واصعد غير الشئ والموصوف بيان ذلك معانها

الاسم هو الذي يكرر
 بالاسم هو الاسم
 يكرر الذات اي يظهرها ويوح بها كان. ذكر من غير
 اولاد وسيد. ذكر كذا. ذكر لا ولا منزه الاسم
 يقال هو الذي يكرر ذلك اسم من غير ان يكرر
 جبره ما في حديث في هاتم الجعفر المذكور في ذلك
 الكتاب في باب الاسماء حيث قال عليه السلام في ذكره وكان
 الله ولا ذكره ولا ذكر هو الله في الحديث تامر والذكر
 مصنف الى اسماء اضاف الى الصفة الى معمولها والمراد بالاسم
 اذ لا الاخرى وكذا ما اضيف اليه غيره ووجه ذلك
 لصفة. لما كان مبتدأ العلم للذات التي لها لاسم
 والصفات العليا فيصح ان يضاف اليها بالذات البسيطة
 الاخرى من دون ان يضاف بالاسم. وانشاف بالصفات وان
 يضاف اليها الاسم فتدبر وحاصل قوله عليه السلام فالذكر
 غير الله هو ان اسم الله غير الله وقوله بعد ذلك والله غير
 اسماء فربما للجملة الاولى فالقفران متغايران وكل في
 وقع عليه من شئ سواء فهو مخلوق استند الى الخلق
 الاسم واصعد غير الشئ والموصوف بيان ذلك معانها

والله انما ما قصد به وقفوا حيث ليس ولا صادان قربة
 كان لا الشئ القيني واما كان متعلق من كل عارفي الذي
 يمكن ادراكها فاعلم ان الحق سبحانه اعني الان هبة اعرفنا
 العزيمية قبل الله عليه ولا فقار فاعلم انه لا اله الا الله صحتها
 ولمن يبعه على ما يكون معرفته والظفر به انتهى كمن الخفية
 الفات احدى التي جعل الاسم غايته وحدته غير ذلك الغاية
 اي الاسم لان الغاية مصدرة بقصود والله غير مبدع
 ولا معقول لانه وصف نفسه بغير محدود ويرى معقول محدود
 ولان الاسم لو كان عينية لكان غيره وهذا الطور قريب لان العينية
 ينبغي ان لا تتبينه ولا فان العينية وبين اي شئ العينية
 فمقتضى فاذا كان عينية لكان معبودا معه والله قد توحد
 بالربوبية فالاسم غير مستحق وليست غير الاسم وايضا الاسماء
 يصدق عليها انها اشياء وكل ما وقع عليه اسم شئ سواه سبحانه
 فهو مخلوق فالاسماء مخلوقة من غير المستحق وايضا الاسماء
 والصفات مصانفة اليه سبحانه بواسطة الاسم كما يقول
 العزيمية والله الاسماء والحسنى والمصنعة بالاصناف واللا
 غير انما اليه فالاسماء واصفا غير المستحق والمختص بالحق

فقط

هذا المثل لشيء الصفا العينية والزايدة وكذا
 الوجود وغيره اما الصفات الزائدة فظاهرها العينية فلا
 اما معان وجودية او سلبية فان كانت سلبية فمطلوب ولا
 مستاحة في طلاق العينية عليها بمعنى ان ليس هناك شئ سوى
 الذات البسيطة الاحدية واما ان كانت وجودية فتعود
 مع زويدة لانها لو كانت مفهومات وجودية فاستقام انما
 الوجودين والمفهومين بالاشهاد العقل الغير المستقيم بالادعاء
 ويكذب العقل كل واحد من هذين المفهومين براسه مع العقلية
 عن الآخر لا يخفى وايضا المفهوم مقدم على الصفة لا محالة
 لان وجود الشئ في نفسه مقدم على وجوده بغيره او وجود
 العلة كما ثبتت في ضابطه الحكيم فاذا تحقق التقدم فالعينية
 هذه من الكلام لا طائل تحته فبطل ما يقولون من ان الصفا
 بحسب المفهوم وان كانت غير الذات لانها بحسب الوجود
 ليست امر واما الذات اي ذات الواحدية هي عينها صفا
 الذاتية ولعمري ان هذا لقول غاشيا من سوء فهم القوم بالان
 والشيئية لا لا يخفى ولا فالفقير يكون هذا المفهوم عزم اليه
 المفهوم يقع كونهما منحوت في اوجوه غشيا فمن كما هو في جاني

ذلك الاشياء

22

५५

محمود

[illegible]

نفس منها الروح ثم يحيى ملك الموت حتى يقف بين يدي الله تعالى
 فيقول من يحيى فقال ملك الموت لم يأت لم يأت لم يأت لم يأت لم يأت
 وحلة العرش فيقول قل حلة العرش فليؤنوا قال ثم يحيى ملك الموت
 كئيبا خريسا لا يرفع فقه فيقال من يحيى فيقول يا رب لم يأت لم يأت
 الموت فيقال له ميت يا ملك الموت فيقول ثم يا هذا أرض حبيبة
 والموت حبيبة ويقول ابن الذين كانوا يدعون معي شركا ابن
 الذين كانوا يحملون معي هذا اخرج مني وفي هذا حديث لطائف
 سرية **اعلم ان هذا الترتيب الذي ذكرناه**
 اوله لا الملكة لمريم وانهما اسرا قبل ثم ميكائيل ثم جبرائيل
 ثم عزرائيل مولود الترتيبات واعلم ان ملك الموت وجوه
 من العقل والنقل ولها ان اعطى الصورة ونفخ الحياة انما
 يتقدم على الامناء والرزق لانها لم تتحقق وجود تلك الصورة
 او حيويتها لتلك البنية لم يتحقق ان يراف وقد اعلى الترتيب في مرتبة
 المعارف لانها انما تحصل بعد حيويتها وعبب الاحساسات التي
 هي مبادي العقلان وكذا على الامانة لانها انما يكون بعد
 حصول الصورة والحياة وهذه المعجزة لانها ظاهرة في حجة الله
 وتقدم الاعمال وترتيبها بدأ على تقدم النفوس على كمالها فيحيى ثانيا
 رتبتها

هذا هو الترتيب الذي ذكرناه في حجة الله تعالى

ما

ان بعض الاحياء المتصلة بالاسناد الى الله تعالى اما
 على هذا الترتيب وكذا في اجازات مشايخنا معوان الله عليهم
 حيث اسندوا لسلسلة اسانيدهم الى الامة مشايخهم الى الله
 عز وجل ومن جملة هذه الاخبار ما اسندوه الصدوق عن ابي الله
 باسناده الى ابي بن محمد عن ابي الحسن عن ابي موسى بن جعفر عن
 جعفر بن محمد عن محمد بن علي بن الحسين بن الحسين بن علي
 بن ابي طالب عليه السلام عن رسول الله صلى الله عليه وآله عن جبرائيل
 عن ميكائيل عن اسرافيل عليهم السلام عن الروح والعلم المحفوظ قال
 يقول الله عز وجل ولا يدرى على ابن ابي طالب حصفي فهو رجل
 حصفي امن تاسى ولا يخفى ان عدم ذكر عزرائيل في هذا الترتيب
 المشعر على التقدم الرتبة في القرب وكذا في التعليم يدل على انه
 ليس في هذه السلسلة فلا محالة تباخر عنها قدسية وتاليتها
 ان عزرائيل عباد من النفس الناطقة الكلية كما ان اسرافيل
 مبادي نفس الكلية الالهية والدليل الاطالع على الانوار
 هو جبرئيل كل شي الى النفس الناطقة بحسب الظاهر والظاهر
 وما بحسب الظاهر فان جميع الاشياء يتحرك تنوفا الى
 الوصول اليها ويطلب القرب بها اما بطريق الخدمة

عن علي

كالمخبرات والنفوس على الاشياء التي خلقت لاجل الانساق
 بطريق الاتصال بالامور البسيطة والحيوانية التي تجري في
 الى ان يعمل في الانسان وبصيرته منه واما المحسوسات فان
 لا يصحق الا بالاعتقاد كما اعتدنا وهرنا عليه في ما يصح عليه
 فكل اشياء الحسنة والعقلية يرجع اليه وبالحكمة هذه طريقة
 غريبة عن الفهم ينبغي ان تأخذ على سبيل توضيح انه ليس
 قبلت لهم وتظاهروا نفس الناطقة انما يتأخر وجوده عن
 وان كانت معتدرة عليها بالاشرف والمنزلة وحيث رمة الاشياء في
 الاخيرة ومقتضى الجميع الاشياء الموجودة والاعمال من جوارح
 شئ في النفس الناطقة اشرف في غير يعقوب الاحمر المذكور سابقا ان
 عزرايل يوت بعد موت جميع النفوس وكان بعضهم يطرد الى ذلك ويزعم
 تقدم عزرايل وانما جبريل بان ذلك لا يدل على التقديم بل لا بد على
 انما هو في التقديم بالاشرف لا ينفصل لان الذي يرتبها من حيث هو
 فاعلى ولذا يرجع كل شئ اليه لا يصر فيما نحن بصده في ذلك انما هو
 في سلسلة العود وماعدا انما هو في سلسلة البدو واما انه هه
 الشئ لا ينفصل ايضا لان شأن عزرايل هو كونه واسطة في الامانة
 ولذلك تسمى وبالحكمة التي يتبين الشئ بعزرايل وموسى

عزرايل

وانزل المصلى الى اللوح والقلم هو الحق الواقع ولكن تأخذ عزرايل
 الشئ وهو الاول وان تأخذ في جانب من هذه الشئ بل في سلسلة
 لانهم في طريق الاعطاء وهو على جلاله والله اعلم وانه ما ورد في
 العامة فقله السحفي في كتاب المسقى لبشبالايمان عن ابن عباس قال
 بعنا رسول الله صلى الله عليه واله ومجبريل يابا حبة اذا انشأ في السماء
 فاقبل جبريل ايضا الى ويدخل بعضه في بعض ويدفون الارض فاذا امك
 قد تزل بين يدي رسول الله صلى الله عليه واله وقال يا عزرايل اقبل فربك
 السلم وعجرا بين ان يكون نبيا ملكا وبين ان يكون نبيا عبد قال
 علي بن ابي طالب جبريل الى السبع ان تواضع فعرف اني نافع فقلت عبد
 بيتا فخرج ذلك الملك الى السماء فقلت يا جبريل اريد ان اسألك
 عن هذا فوابت من الملك ما شئت عن يسئله من هذا يا جبريل قال هذا
 اسئله خلق الله تعالى يوم خلقه بين يديه صا فاقدمه لا يرفع طرفه
 وبين الرب سبعون نورا ما عنها نور يدفون منه الا احترق وبين جبريل
 المحفوظ فاذا اذن الله في شئ من السماء والارض انفع ما في ذلك اللوح
 الى جبريله فيضربه فان كان من عمل في به وان كان من عمل في كمال
 وان كان من عمل ملك فوفاه به قلت يا جبريل على شئ اسئله قال على
 الراح والجود قلت على شئ يسألك قال على الدنيا قلت على شئ

علم ان معرفة اسماء الله علم شريف فليس الحكماء من
 يعلم حقائق الاسماء الامن كمن كشف يكون الذات وحده
 الالهية كل الاشياء من غير ثمانية تركيب او جهة امكانية
 سبحانه وان عالم الاسماء عالم عظيم الغنى غير متناهية الاعمال
 فيه صور جميع الموجودات على وجه اعلى واشرف وقدر
 الحقائق الكونية على وجه التفصيل المعنوي والاطار روحاني
 وان كما يوجد في عالم الاسماء يوجد نظيره في العالم المادي
 وجهات الطيف واشرف مثل ذلك الناس الموجودة في
 العالم لها احكام مخصوصة ولها صورة في عالم النفساني
 وليست محرفة لشي ولا ابيضاء الماء ولها ايقص صورة نفسها
 يسمى بالتفصيل الحيواني وفوق ذلك لها صورة في المشاهدة
 بالحكم وتقدمها الناس والحجارة وفوقها لها صورة اخرى
 هي انوار الله الموقدة التي تطلع على الافئدة وفوق الجميع
 هو الاسم الاله وهو القهار الذي يحترق جميع الموجودات
 ويصهل ليدرك كل الاشياء وعنده يقع كل شيء من ذلك الا
 ونزل من الملك اليوم لله الواحد القهار وعلى هذا قياس
 سائر الموجودات وبهذا لاصل يصح معنى الاخرة وبعين الجند

منارة

على اختلاف انواعها ومراتب اصلها وكذا احوال الجبر ومردتها
 وسائر احوالها والحرقة اولها وآخرها
 قال بعض اهل العلم ان الاسماء لما نظرت في حقائقها ونما
 طلبت ظهور احكامها حتى يتبين اعيانها بانها فان الخلاق
 الذي هو المقدوس والبر والمفضل والباري والمصور والنار
 والمحبي والمهيبة وجميع لاسماء الالهية نظره في ذاتهم
 يروا مخلوقا ولا مقدرا ولا فضلا ولا مصورا ولا شريكا
 فقالوا كيف العمل حتى تظهر هذه الاعيان التي تظهر احكامها
 فيها فظهر سلطانها في اوت الاسماء الالهية الى الاسم بنا
 فقالوا له عيسى عيسى ان تو جبر هذه الاحكام لتظهر احكامها
 اذ الحضرة التي نحن فيها لا يفعل تأثيرا في العالم المادي
 ذلك راجع الى الاسم القادر فاني تحت حيطه وكان اصل
 صدق المكنات في حال عدمها سالت الاسماء الالهية
 سوال دلة في افتقار وقالت لهما ان العدم قد اعاننا عن
 ادراك بعضها بعضنا وعن معرفة ما يجب لكم علينا من حق
 فلو انكم اظهرتم اعياننا وكسوتهم احوال الوجود انتم علينا يد
 وقنا بما ينبغي لكم من الاجل والابدا كانت السلطنة تنفع

لكم بظهورنا بالفعل واليوم انتم سلاطين علينا بالقوة
 هذا الذي سبب وهو في حقكم انما في حقيقته انتم انتم
 الذي ذكرتم المكنات صحيح فكم كوا في طلب ذلك فلما جاء
 الاسم القادر قال القادر انما عظم حطة المريد ولا وجب علينا
 منكم الا باقتصاص ولا يمكن ان يكون من نفسه الا ان ياتيه
 الامر به فاذا امره بالتكليفين وقال له كرتعلق بالحق
 فكوشه فالتجاني الى الاسم المريد فقالوا ان الاسم القادر ثلثا
 في ايجاد عباده اوقفا من ذلك عليك فقال المريد صدق
 القادر ولكن ما عندي خبر ما علم به الاسم العالم بذكره
 سبق علمه بايجادكم فاخصصوا له ما سبق فالتفت حيطته
 فيروا اليه فاسروا الى الاسم العالم وذكر له مقامه قال له
 الاسم المريد فقال العالم قد سبق بايجادكم ولكن الابد في
 فان لنا حضرة مهمنة علينا وهي اسم الله فلا بد من حضورنا
 عنده فانها حضرة تجمع فاجتمعت الاسماء كلها في حضرة
 الله فقال ما بالكم فذكرنا وافضنا اسم الله فقال اننا اسم
 جامع خفايتكم وانى دليل على مسو وهو ان مقتدر
 ففقروا حقوا على مدلولي فقال ما قاله المكنات و

ما قارب

ما قارب فيه الاسماء فقال اخرج وقالوا واحد من الاسماء
 متعلق بعبادته حقيقته المكنات فاني الواحد لنفسه
 والمكنات انما تطلب مرتبة وتطلب مرتبة الاسماء
 الالهية الا الواحد خاصة وهو اسم خفي لا يشترك
 في حقيقة من كل واحد من الاسماء ولا من المكنات
 ظهر اسم الله ومع الاسم المتكلم يتجسم عند المكنات
 والاسماء فذكر لهم ما ذكره المريد فعلق القادر بظهور
 المكنات الاول بتخصيص المريد وحلم العالم فلما ظهر على
 والا تاتر في الاكوان وسلط بعضه على بعض وقصر
 بعضها بعضا بحسب ما يستلزمه من الاسماء فاد
 الى مناصرة فقالوا اننا نحاف علينا ان يفسد نظامنا و
 نلحق بالعدم الذي كنا فيه فنبهت المكنات الاسماء
 بما اتى اليها الاسم العليم والمريد وقالوا انتم ايهما
 الاسماء لو كان حكمكم على ميزان معلوم ومن سوي حكمكم
 ترجعون اليه يحفظ علينا وجودنا ويحفظ علينا انايتكم
 لكان اصلح لنا ولكم فالحاق الالهة عسى ان يهدم من
 يحكم هذا ولا يهلكنا ونقطعه فقالوا هذا عين المصلحة

ففعلو ذلك فالتحقوا الى الاسم المذموم فقالوا له فإنا
 ملكات ندخل المذموم وخرج بامر الحق في اسم الرب
 فقال له افعل ما تقتضيه المصلحة في هذا اميلا وهذه
 الملكات فالتحقوا من بين تعيينه على امره الرب
 منها الاسم المذموم والآخر المفضل قال تعالى يدبر الامر
 بفصل الآيات لعلمكم ببقاء اسمكم وقصوة الذي
 هو الامام فانظروا الحكم كلمة الله حيث جاء به
 مطابق للحال الذي ينبغي ان يكون الامر عليه في ذلك
 الرب لهم حدود ووضع لهم المراسم لاصلاحهم
 ولينبهوا انكم احسن عملا وما يناسب
 ذكره في هذا المقام ما نقل عن ابن مسعود انه قال قال
 رسول الله ص ان تنفي الارض ثلثمائة شخص قلوبهم
 على قلب آدم ولم ابرعون قلوبهم على قلب موسى
 وله سبعة قلوبهم على قلب ابراهيم ص وله امرعة قلوبهم
 على قلب جبرئيل ص وله ثلثة قلوبهم على قلب ميكائيل
 وله واحد قلبه على قلب اسرافيل ص فاذا مات الواحد
 من الثلثة ابدل الله مكانه من الاربعة واذا مات واحد

من الاربعة

من الاربعة ابدل الله مكانه من السبعة واذا مات واحد
 من السبعة ابدل الله مكانه من الاربعة واذا مات واحد
 من الاربعة ابدل الله مكانه من ثلثاته واذا مات واحد
 من ثلثاته ابدل الله مكانه من العاشر يدبر الله
 الامة بينكم وفي هذا الخبر فوايد انه يدل
 على الترتيب الذي ذكرنا بين جبرئيل وميكائيل واسرافيل
 وان اولهم واسرهم فضيلة هو اسرافيل كما يظهر
 من كونه المنسوب الى امير بل الرب والى ميكائيل ثلثة
 والى اسرافيل واحد وذلك لترتيب مراتب الاعداد
 ان الواحد اقدم ولكونه الاربعة عبارة عن الاعداد
 الامر نادى في من تبة من الافراد الذين عددهم ثلثة وكذا في
 انما نجد موكب الواحد الذي هو قطب الاقطار صديقه
 ان ذلك الخبر وان كان عامر واه العامة لكن بحقيقة كشف
 ارباب العيان وما وراء عنانهم اهل الايمان اجلا و
 تفضيلا اما اخبار الاحمال فكما ورد عنهم عليه السلام في عدة
 مواضع ان القائم من اهل البيت بعد استخراص انقياد بامرهم
 بالخدمات وهم معه بالغدوة والعشيات واما التفضيل

فقد ورد عنهم عليهم السلام في دعاء ام داود الذي يدعى به في
 الاستفتاح بعده ما ذكر فيه الصلوة على الملائكة والانس
 والرب والاصياء وانه تهدي بهذه الصلوة اللهم
 على الابدال والاوتاد والسياح والعباد ومخلص
 والصالحين والزهاد واهل الحدا الاجتهاد الى اخر
 الدعاء وانت خير بان ذلك يدل على وجود هؤلاء
 الاولياء ما يقول به اعتنا عليهم السلام والله يهدي للضوا
و اعلم ان التلثا من الذين قلوبهم على قلب آدم
 يسمون بالتعباء وذلك ادى مراتب الاولياء ولذلك
 كان عددهم كثيرا وهم في الانشاء حركتهم وسيرتهم في
 البلا والمعاونة العباد والاربعين الذين قلوبهم على
 قلب موسى هم النخاء لكونهم اخص من الاولين
 اولاهم ببناء عند الله انهم من خلقه والسبعة
 قلوبهم على قلب ابراهيم هم الدلاء والوجه الوجبة في
 قسمهم بذلك هو انهم يقفون على التوراة في الهياكل
 والتقليد في الصورة والاربعين الذين قلوبهم على قلب
 جبريل يسمون بالاوتاد لان الاكثرا يقوم نسطا

على هذه قوائم ولما كان مواعيل الكون انما يقوم بهم وتاداو
 التلث الذين قلوبهم على قلب كمال ما يحب الادد وذلك لان
 التلث اول الامداد وادبها واسترها حتى ان ايجاد العالم انما هو
 من التلث لان الله اعطى الحمايق والنجيب لالهم لا عين المردة
 والتلث اول الامداد ايجاد العالم عن نفسه واراد ان يخلق في نسبة
 التوجه بالتصنيف لليونان امره وقوله الذي هو بمثابة الامم الاجداد
 بمعنى خلق في العيون وامره والتلث تعلم من ان سجادة مشي الى
 المدحومة انما قولنا السبع اذ اردناه ان نقول انهم يملكون انهم في
 سعة افراد الفردية الحقيقية وهذا ما الحقيقة يرجع في عاقلنا
 الواحد الذي قلبه على كل امر من قضا الاوصاف والعباد لا يميز اذ به
 يقوم دائرة الوجود وهو معتقل منسوب ولوله ثلاث الاربعين
 ولقامت اساعده من ساعده وهو بقية الله في ارضه ومحمد على عبا
 والقائم بامر حاتم الاولين صاحب الارض والسموات والارض عليه السلام
 ومكاشف اهل الامم من صاحب القوت والامام في الولاية المحل
 وفي راجل العرب من اكرمها اصلا وهو في راسنا البهي موجود
 سبعة مسموعين ومسموعة ورب العالمين لي يفضها انهم في
 صون عبادهم وكشفها الى عديده فارسي ريش حاتم لولا من هو

لانهم محالي

خاتمة الدلائل ساسة لا يملك ثبوتها سوى قدس الله تعالى اهل الاختيار عليه
 فيما يخصهم من الحق في سره وطان الله عنهم بحجج الله وبراهينه
 القسرية كذلك نعم الله بالعلم والحمد والولاية التي يحصل من نور الحق
 لا التي يحصل من سائر الانبياء فان من الاوليا من يرتبوا بهم ومنهم
 من يرتب موسى وعيسى فلولاء به جردون بعد هذه الحجة ولا يوجد
 ولي على قلب محمد صلى الله عليه وآله فلهذا ذلك من الفصل الثاني عشر من اجوبة الامام
 محمد علي الزمدي ان مجموع اعداد هؤلاء الاوليا ثمانية
 وخمسة وخمسون وقد سمعت في حديث خلق الاسماء المنسوبة الى الائمة
 ثمانية وسون وهذا العدد يزيد على عدد هؤلاء الاوليا بخمسة فلهذا
 هؤلاء الاوليا مظاهير تلك الاسماء ومجايل تلك الصفات العبادية
 نقصان الخمسة انما هو لعدم وجود استصحاب مرتبة في الكون منسوبة
 الى عزرايل فلهذا الخمسة لاجله والسر في ذلك ان وجود هؤلاء الخمسة
 انما هو لادلة المشيرين والمصطرين وانما انما لصفقات والعبادون واما
 المحررين على عبادين والسر في ذلك من شأن عزرايل فليس في الاوليا سمع
 منسوب اليه ونهيب بعض المشايخ الى ان هؤلاء الاوليا ثمانية وسون
 شخصاً عدة الاسماء المذكورة بعينها وقال الميرزا الاول مرتبة القبطية
 ولا يكون ابدالها الا واحد بعد واحد ويسمى غوما لكونه مغيبا للخلق ثم مرتبة

ن الاسماء

الاولى

الامامين واما التوزيعات للسلطان الذي هو لفضل الله تعالى اليه هو
 المقرب اولى القرب في عالم الملكوت وليس وثانها صاحب السيادة
 المقرب في عالم الشهادة وعند تبيان عظم الاخرة لا يقوم مقامه
 منها الا صاحب رتبة اخرى في سبيل من صاحبها من لادلة ما يرتب من المرتبة
 عالم الملكوت الى عالم تلك وصاحب رتبة من رتبة الله وكل ذلك ما يرتب في
 السيرة لوجود ثم مرتبة الائمة ثم مرتبة الاوليا والسبعة صاحب القاب
 السبعة وكل من ينطبق لادلة الخاص به ثم مرتبة الاوليا العشرة كالعرف
 بعشرة ثم مراتب الاثني عشر لما يكن على الوجود ثم العشرة من الاوليا
 من التسعة والتسعين من الاسماء حتى في شذائذ والمساكين هو
 فاعلم في العالم الى سبيل الدول في كل زمان لا يزيد عددهم ولا ينقص
 عينهم من الاوليا فانهم يزيدون وينقصون بحسب ظهور الحق في الالحى
 وخضائره وبعده لان مرتبة اربها والعباد والمصلحين في الوجود
 لكل معنى كون قلوب هؤلاء الاوليا المدبرين على قلوب الانبياء
 والاعلان المذكورين هون نفوس الانبياء والملائكة انما كانت دائمة
 تدبر في عالم الباطن والمصلحة والخدمة والادب والربانية فيصنفون
 لتلك النفوس مظاهر في علم كون ايضا كاهن امدية في علم ولا شك
 ان الوجود الكوني الحق لا يتحقق الا بالاستصحاب فيكون دائر في هذا

سورة القدر في كل ليلة من شهر رمضان
 في كل سنة من كل سنة
 في كل سنة من كل سنة

الباطن

لعلهم يتبينون بديوان ملك القبول لثمة وماتون
 من غير مشقة لا يعضد الموت فاذ امانت الوجدان لمكان الواسع من
 صنف فان يكون كل من مومنة في التوفيق الى ان يصل الى جديسعد
 وبعد ذلك يبقى ثابتان تلك السنين وما ستر لاهد مدد في وجه
 المخصوصية في كون التلما منسوبا الى امر ولا يعين في موسى فيما
 لا يرضى في انشاء مع ان هذا الحضر ليس محذره علم
 ان امرئ احسن من بين الملائكة يكون امين الله عز وجل وساجد
 رسله ومعين ولبانه والذوق لاعدائه والفرح بالاسماء الى غير
 ذلك من الامور التي لطف بها الاخبار واعظم من هذه كلها ان الانا
 الكبرى التي رآها رسول الله صلى الله عليه واله وسلم في ليلة القدر
 واصفوه هو صدوق الله يقدر هو في جنة في جنة من جنة من
 عباد قال سالت ابا عبد الله عليه السلام عن رجل تقدر في من باب
 ربه الكرى قال راي جبريل على سائر الدار مثل القطر على القبلة يستنار
 جناح قديلا ما بين السماء الى الارض انتهى واقول قد سخر في توفيق الله
 عز وجل في جعل هذا الحضر لظن من الالهات التي حق الله به فضلا
 عن جبريل وموذن كون الدار يرى على سائر جنته استاذ الى الحق
 اهل الله الذين يقفون اما جبريل وهو يشهد الى المقام في كل

في الموضع من جنة من جنة
 ادم في الجنة من جنة من جنة
 من جنة من جنة من جنة من جنة
 من جنة من جنة من جنة من جنة

ويسمى

راى ربه في هيئة الشاب الموفق اعلم ان الموفق
 هو الذي وصل في استياب الى كل واحد من جميع بين تمام الصورة
 واما بعض في الخيال وهذا الى رايه وبقية الداعية يعرف
 من جبريل عليه السلام انه قال رايته في الجنة في هيئة الشاب
 فبقا الى اخر الحديث في سن ابناء ثلثين هذا كالفن في الموت
 في الشباب اما يكون في ذلك السن رجلا في حشره
 جنته ان يكون معناه بحسب ظاهر العبادان وجب
 منقصة ان يكون الحياء وكثيرا ما يعبر عن لون الحياء
 بالخشعة ويحتمل ان يكون معناه انه قائم في خفة الكلي
 والعمارة الله وقل ان هشام بن سالم هو من جنة لصادق
 عليه السلام يقال له الخو الي في هو ايع ما قال بالشاب مرفق
 طبعه وكذا نفع هشام بن الحكم القول بالحسب وقد
 اشتهر به الرجلين اقول عجب الله لظهور طلة راد
 في المتبادر من ناقضة وقدر في من جنة وياقوتية
 ولذا في منها اجناد عديدة ولاستاد ما في العلوم الحقيقية
 في جامعة النور في طم انيب الى المشايخ من التشبيه
 فغير انه انما انشا من سوء الفهم حلا بها ولا فالرحلان

اجل قبل راس الملك واما قوراء ما من حقه ما ولي
 وقال الله فاسم الله الملك شكم صملا ذلك من
 لا يدرك ولا يلم ولا امتا لها من مولى اعتبارا علمه
 من قوراء من ايات الحكم الاول ويجوز ان يكونا
 لا فضل اليها افهام الجاهل وهذا انفسهم الى التحسين
 والصورين قال عبد الله او ان صدوره عنهم فانه
 قبل جوعهم الى الحق فقد قبل ان هشام بن الحكم كان قبل
 وصوله الى خدمة الصادق عليه السلام على يد جعفر بن صفوان
 فلما وصل الى خدمته تاب وفتح الى حق انتهى وصلى
 الطاق هو ابو جعفر محمد بن اسمان الاحول المعروف بمون
 الطاق وهو من اهل اصحاب الى عبد الله جعفر بن محمد
 الصادق عليها السلام وله مباخرات شعرية مع اهل
 البدع والكلام والشي هو احمد بن الحسن يسمي بالكلام
 منها كالكلاب في شيا من يقولون اي يزعمون او ينكرو
 انه اجوف الى السرة والباقي صمد يحتمل يكون الاندلس
 الراس اي ان من الراس الى السرة اجوف والباقي صمد
 ويحتمل لعكس اي ان من الرجل الى السرة اجوف والباقي

صمد

صمدت وقد حمله الاكثر على الثاني وظنوا لانه لا راوي
 لانه هذا الوضع اشبه بالانسان انهم يعتقدون انه على
 صورة الشاب تعالى الله عن ذلك علوا كبيرا قال الاستاذ
 دام فيسنة زعموا ان العالم يتخلص واحد جسمه من كل
 وهو روح الطل والحجوع على صورة الحق الاله تقسمه
 الاسفل الحساب الى اجوف لما فيه من معنى القوة الميراثية
 الشبيهة بالخلاء وقسمه الاعلى الى اجوف لما فيه من
 معنى القوة الفعلية انتهى ولا يخفى بناءا فانه الاستاذ
 على اعتبار الابد من الفعل والماضي ما انضوا من
 اعتبار الابن من الراس تقسمه الاسفل الى اجوف
 حذبت طما في جوده واشتماله على نشر الارواح والنفوس
 الشريفة وكونه صومعة الملائكة والقوى للصفوة
 اجوف وقسمه الاعلى الى اجوف لما فيه من معنى القوة
 الارواح القدسية والحياة الحقيقية صمد صمد
 والفرق بين ما قاله الاستاذ كنه اتماله وبين ما
 قاله من جوده الاول انه اعتبر الانسان من الرجل وهو
 حلق في الظاهر ومقتباض في الثاني انه قسم الاعلى والاسفل

لا أسفل

بالرؤى والخيال وهو ايضا بعيد لان القائلين بذلك
جعلوا العقول والنفس بمنزلة القوى لا انها احدى
ذلك الشخص كما يظهر من عباراتهم ما خرج فقط اخذوا
الابتداء من الراس وقد عرفت ان تجويف القفصية الاعلى
اشبه بالانسان لكونه كذلك وجعلنا الاعلى والاسفل
الملكى والعصرى والى ذلك اشار المعنى الثاني وامرته
منسوبة اليه فتجربته است وحقا تجلبه يدك امل
لطائف وحراسه من اولئك وعند ضرورته والى بعض
توحيدهم واست وذكراهم من وبنو ما اخبرناه
ما روى عن ابي عبد الله عليه السلام ونقله الصدوق رحمه الله
في توحيده في ذكر ان الله تعالى ليس له روح قد سلم
ان الله احد محمد ليس له جوف واما الروح فهو من خلقه
نفس وتاييد وقوة بحمد الله في ثوب امر سر ومميز
ولا يخفى ان هذا الخوض في ان يتكلم على الروح يكون
جوف ولذا انقار عليهم بالصدية فتدبر وما يدرك
على خنارنا ما نقل لنا من انى في الملل والحل مذهب
الاشاعرة وهذا عبارة قال هشام بن سالم انه قال

الاشاعرة

على صورة انسان اعلان مجوف واسفله مصمت وهو نفس
ساطع ينال لا انتهى وبذلك مرعوه ان تمام محقق كسيف سافى
وحد جسمه لحد روحه روح الكلى اى الروح الاعظم الذى يملأ
على صورة اسم الله الاعظم وجعلوا عقولهم والنفس من شدة القوى
والارواح الاثرية من شدة الارواح وهكذا القدر ساجد اى الاستغ
ملا حقا من غير ساجد الله تعالى فاعطاه ومنهجا من السبب و
بالا يلبس بحجاب قدسه وبكامله عن شأنه وقدره سبحانه
ما عرفه اى انما نشأ ذلك من غير معرفته بك وانك اعلى من
ذلك بل الله اعلى من الاعلى فى السموات والارض ولا يحده اذ
فى ذلك قول بالكره واحلنا لاهضا وكذا اثبات المتل
والشر لا يعلم ان الكل مستهلك لذلك فان في جبره ذلك
فن جعل ذلك وصفه لى من جلالهم ما عرفه ولم يوجد ذلك
بمعقوله بالا يلبس بحجاب قدسك سبحانه فكذلك تكرى التوحيد
لكمال الاعتناء به ولا يستبعد عن الوصف بانه جوف لى
لوعرفه بوصفه بما وصفه به ففعل من الله ليس بذلك
وانه لا يشبه ولا يصيرك سبحانه لى طائفة انفسهم ان
تسبحوا بعجزك نثره نالنا لاهل الملوغ فى انفسه اعلى

والعاشي من التسبيه بالخلق والساكن في الخلق صعد
 يا وصفت به نفسك لعلهم يسموا به اعتقدوه في ذلك حال
 ان لا اصفك بما وصفوك من عوفا من الجسد وجماله حصه
 ومن التسبيه بالخلق بل الصفة ما يصف من نفسك وكونه
 في كمال من لا يشبهك شيء وسمي بذلك شيء ووجهه
 مخلوقك كاشيتونك بالساكن فيك من خارج النفس
 والتسبيه والصورة ووصفك فلا يخلو مع غيره
 الذين خلقوا انفسهم باعتقاد انهم لها مدخل ووجه واحد
 ثم التفت اليها فقال تعالى للذين آمنوا من الله بما اعتقدوا
 المشبهون وذلك في معنى الشبه مطلقا حتى ان يكون متبلا
 في وهم وعقل لان في ذلك في نوعا من التسبيه ما توهمتم
 من شيء فهو لله غيره حكم عليهم بان لا يبدعوا في شيء
 او يعقل هو غير الله وظهر من ذلك ان الله لا يشبه بشيئا مما
 ولا يدخل في شئ من المشاعر الا ان يكون ذلك واستلزامه لا يشبه
 الا حاطة بالمدرك فاذا لا يحيطون به علما وقد ورد في الخبر
 ان طه ما يترجمه يا وهما في حق معانيه فهو مخلوق مسلم
 حرد وليم والبرهان على ذلك ان تصور سبحانه اما بالشيء

ولا يشبه

ولا واسطة بينهما الا بغير ان يكون بينهما لان المصير
 المثل به حكمه اياها كحسوسات او معقولات
 ولا دلل تمنع عليه سبحانه وهذا الثاني لان
 العقل هو الامور العامة لا غير كالوجود والتشبيه
 يستحسن ان يكون تصور عرشانه نظريا لان النظر عما
 لم يمدحوا وسمي واخذ انما يتالف من الدلائل والبرهان
 انه نوعا من جنس ولا فصل فانه قوله واما الرسم فاما
 يتركب من اللوازم الذاتية وما لم يكن معه شيء
 للزوم توفيقه تعالى وحده وقابل لا غرضه ولا شأن
 ولا حله لا سيج ندواهم واذا احده فلا يمدح عليه
 اذ امره ان اعماد ان لا يحد صوره سبحانه لا يحد
 يفسر واما عن الله بن عزمه بالله وسمي بذلك لانه
 بعد انشاء الله قال نحن الخلق الفطري وسعي انفسهم
 وخرج من الشئ والجماعة من ان من امرهم واحد فعلى الاول
 يعني نحن على الطريقة الوسطى من امر اثنين وعلى الثاني
 نحن على شئ الوسط من امر اثنين وعلى الثالث نحن
 الجماعة الاوسط في اثنين لقائون بالقسط لا قلو

امان

ولا ينضمون قال تعالى في طائفة منهم من اذاع
 كذبا وهم يظنون انهم وسطا وحيثما نيت اوسطي يعني
 ان يكون مرء بالوسط احد لمعينين المزارع
 لا بد لنا ان نعلم ان هذا الكلام الذي بعده ثلثه
 الوسطى ولذا لم يصدر بينهما فاصل العلق لا حارط
 والمها بالدين اذ في الامة تصفهم علة
 واذ بقا التالى انما هو رابع سورة الخيل
 به لتأخذه والتالى هما المتأخر عنهم والمقدم
 وفي ايراد لفظ التالى اشار الى ان المراد به هو القال
 بالخلق الادنى فتدبر والحاصل ان القال المفضل
 في امر دينه او الدين اعتقد في الالهية وبخاونه
 فينا عما نحن فيه من العبودية والولاية لا بد من
 اذ كان بخاونا عن طريقنا من غير الا اذا اجمع
 وعاد وطريقنا والتالى المتأخر عن المقصر في التامنا
 المقدم لغينا لا يسبقنا اذ التالى من سوانيق
 يسمى بسبق المتقصر منها غاية الى لصل اليه ولذا
 فان صلى الله عليه واله وسلم خير هذه الامة ثمط الاو

نحو

يلحق بهم التالى ويترجى اليهم العالي ولما كان هذا الخبر ما
 قد صدر عن النبي صلى الله عليه واله ونوعيته مع
 الله في الذي فهو سلك مسلك الذوات فقال الكواوي
 يا محمد ان رسول الله صلى الله عليه واله خير نظر الى
 عظمته كان في هيئة الشهاب الموقر وسن انباء المؤمنين
 سنة علم ان المجهول جعلوا قوله صلى الله عليه واله في
 هيئة الشهاب الموقر فالاعن المفعول وهو الله
 ولذا وقعوا في التشبيه وجعلوا عليه السلام حالاس
 الفاعل وهو النبي صلى الله عليه واله وله جعلوا متعلقين
 الرؤية هو الله عز وجل وهو عليه السلام جعلوا متعلقين
 الله فظهر ان الله عز وجل هو الذي هو الموقر
 لكن محيى بما ذكره لا ينوهم التشبيه وعبدت ان لا
 يخفى على هذا الصائر لانه في ان المجمع في معنيين
 امر واحد وذو الالان وصوله صلى الله عليه واله
 ذلك مقدر ان لا يرى من عظمته ربه وان يصح
 التشبيه ذلك الى الله والى رسول الله لانها كان
 في ذلك الله في هذا السن وطا فاني عن نفسه

وعن كل شيء وبأبواب بقاء الله الواحد تعالى بان لم يكن
يؤى شيئا غير الله وعلم ان الظاهر هو الله وقد كان
هو عليه السلام من حيث جميع العوالم التي هي مظاهير
جمله وما يادانه سبحانه فذلك النسبة الىها وقع
فهم جميع كدعهم علمهم لما اسروا ان يكلمون الناس
قد شقوا لهم ومن حيث لا يقعون في تشبهه واقرضهم
ذكره الصنيع به السائل بحسب الظاهر وان كان
ادق بحسب الطالب اظهر فبين ان الله عليه السلام هو
معنى الحديث حقيقة وذكر لا يقل الله المتعظم الى
سوى هذا الخبر هو ما ذكره فتصوّر انه عليه السلام لكل الاشياء
لا يقع الخواص في تشبها عادا لظلال ما هو فهو من التشبه
فقال للراوى يا محمد عظم ربي انه يكون في صفته الخلق
بان يكون شائبا في من ابناء خلقه ومنفصلا الى صميم
محمد والاضرابوف تعالى عما يقول المشركون والمعدود
قال قلت جعلت فداك من كان رجلاه في حصون وعز ذلك
السؤال وان كان السائل استفاد منه علمه ثم ان الله
صفته الخلقين والله كان رسول الله صلى الله عليه واله

في

على تلك الصفة وعلى هذه الحالة فان لم يكن بحسب بعد ذلك
السؤال هو انه عليه السلام لما جعل في الحديث المشهور قوله صلى
الله عليه واله في هيئة الشاب الموفق حاله من الوصل الى الله
السائل بان المناسب حيث كان يكون بعد ذلك رجلاه في
حصون فالذي وجد في الرواية من الاضمار والغايب ياتي
ذلك التاويل لان المروي المصدق هكذا اذ ايت برقي
في هيئة الشاب الموفق رجلاه في حصون قال عليه السلام بحسب
عن ذلك بقوله ذلك محمد صلى الله عليه واله على ان يكون
الصغير في قوله رجلاه راجعا الى الشاب الذي هو صفة
محمد صلى الله عليه واله ثم انه عليه السلام لما بين هذه المراتب اذ
ان يبين رتبة الحضرة ومعنى كونها تحت رجليه ويبين
المعاد من الرجلين فقال كان اذا انظر اليه بقلبه قوله به
بالنصب على المفعول به لطابق نسخ الكافي من وجود الى
اي كان اذا انظر الى ربه بعين قلبه على تقدير مضام
جعل في قوله اي جعل الله الرسول او قلبه سالكا المستغفر
في قوله ولا يدع عليك ان النظر قبل العمل لا يستغاد
الشرعية بل الامر بالعكس وذلك لان الوصول الى ربي

الحجاب والنظر اليه موقوف على كشف الحجاب فلا بد من
 تقدير الارادة في الشرط كما في قوله تعالى اذ انهم الى الضلالة اذ كان
 اراد اذ انظر الى مرتبة بعين قلبه جعل الله في نور مثل نور الحجب قد عرفت
 سابقا ان الحجاب انفرادي بدرجة اما اجساد الطبيعة ويقال لها الحجاب
 الاول ونفوس شريفة ويقال لها السراوات او عقول قاصدة
 ويقال لها الحجاب الاعلى وهذه الانوار الاربعة هي حسب اختلاف درجاتها
 وتربتها وبعدتها من نور الانوار ومجملها من صوامع القدس على
 تباين درجاتها في الاستقارها والى الحجاب الاول الشير بالنور الاخضر
 والى الثاني بالاحمر والى الثالث بالابيض كما سيأتي اذا عرفت ذلك
 فاذا اخذنا الجعل متعلقا بالجعل بالقلب ولا شك ان للقلوب ثلث
 جهات جهة الى عالم العقل القوي عين بصيرة القلب وجهة الى اجساد
 النفس لكونه محل تعلقيها جهة الى عالم الجسم لكونه متوجها الى
 تدبيره والمعنى هذا التقدير انحصار قلبه مستقر في هذه الانوار
 الثلاثة وتحققا بها تفكيكها وانقفا في ذلك المقام بحيث
 يكون قد تم قلبه على النور الاخضر وهو عالم الاجساد وذلك بعد
 قطع غلقه واسا من هذا العالم واما اذا اخذنا متعلقا
 بالرسل ثم فالمعنى انه كان اذا انظر الى ربه بعين قلبه وهو

عنه

